

DIALOG

Kresťanský diskusný mesačník

VIII. ročník ● 11/2015

Počúvajte Rádio7 na frekvenciách

103,6 MHz v Bratislave

107,4 MHz v Novom Meste nad Váhom

107,7 MHz v Banskej Bystrici

Na celom území SR cez satelit **Astra 3B** alebo cez internet na **www.radio7.sk**

Vysielame modernú kresťanskú hudbu od domácich i zahraničných interpretov, krátke duchovné povzbudenia, poradenské a diskusné relácie, informácie o dianí vo svete i cirkvi a mnoho iného.

Rádio7 je mediálnym projektom občianskeho združenia TWR media so sídlom:

Banšelova 17, Bratislava

tel.: 02 / 43 41 19 11

č. účtu: 2629010483/1100

Počúvajte nás a podporte naše vysielanie!

Mediálny partner Dialógu

O B S A H

Forum 4
KTO PRINESIE NOVÚ REFORMÁCIU
Anna Polcková

Rozhovor 6
BEVAN STEIN MISIONÁR NA MOTORKE
Ľubo a Eva Bechní

Úvaha 11
ROZHOJNENÁ LÁSKA
Július Stupka

Téma 12
ECCE HOMO (IMIGRANTI A MY)

Reakcia 20
132
Bohuslav Piatko

Filozofické okienko 21
PRIATEĽSTVO AKO UKAZOVATEĽ KVALITY ŽIVOTA
Tibor Máhrik

Misia Chorvátsko 23
KOLIK JE HODIN?
Jiří Dohnal

Úvahy z trolejbusu 25
AKO VLÁDNUŤ SVETU
Tomáš Komrška

Rozprávačka na pokračovanie 27
AKO SOM PRIŠLA DO KRÁĽOVSTVA
A. Činčuráková Tipulová

Na margo dní 30
DUŠIČKOVÉ TÉMY
Miroslav Kocúr

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €, (podľa zborových dotácií) **Individuálne objednávky:** cena + poštovné
PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET: 262 104 1859/1100,
Variabilný symbol: 2015

Redakčná rada:

Štefan Markuš (predseda), Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Rastislav Šteško

Šéfredaktor: Bohuslav Piatko, bpiatko@internet.sk

Jazyková úprava: Rastislav Šteško **Dizajn a grafické spracovanie:** Martin Piatko

Sídlo vydavateľa: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43

Adresa redakcie: Sadová 28, 900 51 Zohor,

č. tel.: 0903 474 142, e-mail: svatava@internet.sk, web: www.dialog.cb.sk

Vydavateľ: Media Svatava, spol. s r.o. **Vyšlo:** 19. 11. 2015 **Tlač:** Transmedic Slovakia, s.r.o.

EV: 2670/08 **ISSN:** 1337-6985

LET

Odjakživa ma fascinovalo lietanie. Už v detstve som obdivoval všetky možné lietajúce stroje a za sociku zbieral a lepil ich modely. Moja záľuba však nikdy neprerástla do skutočného lietania.

Pred pár rokmi, asi z popudu krízy stredného veku, som si povedal, že by som to mal skúsiť. Spolu s kamarátom sme vyhľadali paraglidistu z nášho mesta. Ohotne nám umožnil nasúkať na seba padák, nechať ho naplniť vetrom a pobehať s ním po poli. Po pár minútach sa ma začalo zmocňovať tušenie, že z toho aj tak nič nebude. Nie, na toto nemám gény. Ak by prišlo na vec, z kopca s tým neskočím. Som len pozemšťan...

Niekedy mám pocit, že i v nasledovaní Krista som na tom podobne. Navlečiem sa do popruhov kresťanských princípov a vyberiem sa do nového dňa. Môže sa mi celkom dariť – púšťam chodcov cez prechod, ocením prácu obsluhy v obchode a v rozhovoroch si odopriem „potešenie“ z ohovárania kohosi iného. Môj „padák viery“ je naplnený *vzDuchom*, pripravený ma niesť. Ale potom príde kopec, a ja – neskočím. Prídu situácie, keď si vravím – tu to nefunguje. Napríklad na niečom cieľavedome pracujete v práci, ale výsledky nie sú podľa očakávania. Ukazovatele naznačujú možné fiasko. Alebo zanedbáte/ nestihnete/podceníte nejakú drobnú vec, a ono z toho vyrastie celkom slušná obluda. Vtedy akoby som strácal vieru, že Boh dobré úsilie odmeňuje, alebo že za mnou stojí. Nedokážem sa oprieť do popruhov, skočiť a nechať sa niesť v dôvere v Jeho slová – dôvere, že On to skutočne má v rukách.

Musím pritom priznať, že mám nejaké skúsenosti s tým, ako Boh v minulosti „uhral“ napriek zlým ukazovateľom i mojim chybám celkom dobrý výsledok. Niekedy až prekvapujúco dobrý. Inokedy priam výborný – ďaleko nad očakávanie. Napriek tomu v novej a novej situácii zakaždým prepadám obave, že teraz to už nevyjde. Tých zlých indikátorov je príliš veľa, takže...

Chápte ma – nemôžem predsa vypnúť rácio. Nemôžem prestať uvažovať nad krízovými scenármi, ktoré budem potrebovať, keď to nevyjde. Mám snáď teraz nechať veci plynúť len tak? Iba skočiť a dúfať, že ma ten padák poniesie? Musím niečo vymyslieť – musím si nejako pomôcť...

Niekedy paradoxne pomôže – únava. Vyčerpanosť z neúspešných hľadání východísk ma privedie k zúfalému kroku. Keďže už nevládzem, naozaj nechám veci plynúť. Síce to nie je skok vo viere. Je to len také odovzdané zošmyknutie. Nech príde, čo príde. A kupodivu – padák sa vystrie a vy letíte...

Predsa však by som radšej našiel tú odvalu. Aby som, s ohľadnutím sa za skúsenosťami, ale predovšetkým v dôvere v Toho, o ktorom verím, že Je (dobrý), dokázal prijať, že súčasťou viery je aj padák.

Kvôli napredovaniu tam, kde potrebujeme krídla.

RASTISLAV ŠTEŠKO
(Cirkev bratská Levice)

„A tak, moji milovaní, ako ste vždy boli poslušní, nielen v mojej prítomnosti, ale ešte viac teraz v mojej neprítomnosti, s bázňou a s chvením konajte svoje spasenie. Však Boh je ten, ktorý pôsobí vo vás, aby ste aj chceli aj činili nad svoju dobrú vôľu.“ Fil 2, 12–13

KTO PRINESIE NOVÚ REFORMÁCIU?

Prepojenie dvoch, v kalendári za sebou nasledujúcich sviatkov – sviatok pamiatky reformácie a pamiatky zosnulých – sa nám môže na prvý pohľad javiť ako nezlučiteľné. Prvý pozýva k prejavu nárokov, kritike, ktorá si žiada energiu, istotu a plné nasadenie a druhý nás inšpiruje k zastaveniu, hlbaniu, k odovzdanosti.

Augustínsky mních, mladý profesor teológie vo Wittenbergu, Martin Luther, však práve podvečer pamiatky zosnulých využil na to, aby svojimi výpoveďami proti odpustkom poukázal na všeobecný úpadok cirkvi. Cirkev, opitá mocou a bohatstvom, strácala všetky zábrany. Nízka kultúrna a vzdelanostná úroveň kňazov, korupcia a škandalózný biznis s odpustením – to všetko bolo únikom od pôvodného poslania a istou cestou k likvidácii. Takáto cirkev strácala svoju životaschopnosť, hynula vo svojej podstate.

Vyjadrenie potreby radikálnej zmeny, ktoré Luther zhrnul do 95 výpovedí, malo podnieť akademickú diskusiu. Tí, ktorí za duchovný život v cirkvi niesli zodpovednosť, o ňu nestáli.

No Cirkvi by v každej dobe mimoriadne prospelo, keby bola schopná a ochotná načúvať kritickým hlasom v jej vnútri a pripustiť, že konflikt nemusí byť katastrofou, ale šancou, smerujúcou k rastu. Ak cirkev túto ochotu načúvať a skúmať samu seba vo svetle nových potrieb a výziev súčasníkov stratí, prestane byť zrozumiteľnou. Odizoluje sa – od Boha aj od človeka. A vtedy je nevyhnutné, aby sa objavil človek alebo ľudia, ktorí v nej, ale aj mimo nej prijímú úlohu proroka. Nie toho, ktorý predpovedá budúcnosť. Toho, ktorý podľa vzoru biblických prorokov nemôže voči tomu, čo sa okolo neho deje, ostať ľahostajným. Proroka, ktorý má odvahu pomenovať realitu a upozorniť na to, že táto môže priniesť nepríjemné dôsledky.

Prorokov, reformátorov vnímame ako hrdinov – silných, statočných a sebaistých, ktorí majú vždy dost múdrosti a duchaplnosti vzdorovať zlu, krivde a naitive a vedia za sebou strhnúť davy. Podľa biblického svedectva to však také jednoznačné nebolo a nie je.

Aj proroci sú len ľudia. Ostávajú osamelými, vysmievanými a spochybňovanými. Aj oni boli a sú zmietaní pochybnosťami a krízami. Čelia totiž závisť a nenávisť tých, ktorí ich podozrievajú z najhorších úmyslov, lebo v nich cítia ohrozenie.

Povolanie prorokov v Biblii nesprevádza nadšenie. Ľudia, ktorých Boh oslovuje k spolupráci, vyjadrujú obavy z toho, že na ňu nemajú schopnosti, že nároky tohto povolania sú nad ich sily.

Mojžiš sa necíti dost výrečným, Jeremiáš dost skúseným. Mojžiša po výborne zvládnutom dramatickom odchode z Egypta unavený ľud na púšti znechucuje a deptá. Jeremiáš je tiež po čase, keď svojim súčasníkom oznamuje Boží súd, vystavený psychickému, neskôr aj fyzickému násiliu. A autor Starozmluvného spisu tlmočí jeho vnútorné boje: „Zvábil si ma, Hos-

podine, a ja som sa dal zväbiť, uchopil si ma a pre-mohol. Som terčom posmechu celý čas, každý sa mi posmieva. Lebo len čo sa ozvem, musím vykriknúť: Násilie a skaza! – volať. Lebo slovo Hospodinovo mi slúži na hanu a výsmech celý čas. Keď si však poviem: Nebudem Ho spomínať a nebudem už kázať v Jeho mene, tak mi je v srdci, akoby bol žeravý oheň zovretý v mojich kostiach. Namáhal som sa udržať to v sebe, ale nevládzem. Lebo som počul šepot mnohých: Hrôza zo všetkých strán! Udadte ho! Udadme ho! Všetci, ktorí sú mi priateľmi, striehnu na môj pád. Azda sa dá zviest'; potom ho premôžeme a pomstíme sa mu.“ (Jer 20, 7–9)

Byť prorokom znamená teda znášať vzdor, nutnosť ustáť zložité vnútorné zápasy. A to si žiada veľmi veľa námahy. Preto je medzi nami tak málo ľudí, ktorí by tlmočili Božiu vôľu.

Ťažkáme si, že nám chýbajú osobnosti, ktoré by nás viedli; niet tých, ktorí by boli ochotní vziať na seba riziko neúspechov a strát.

Ale nie je to aj o nás? Nepodliehame apatii? Nežijeme vo vzťahoch, v rodinách a spoločenstvách tak, ako nám to vlastne NEvyhovuje? Nehromadí sa v nás jed, sklamanie z ľudí a prostredia natoľko, že ochromuje našu životaschopnosť?

Nepoddávame sa strachu a neistote len preto, lebo máme nereálne očakávania – a sice, že zmeny, o ktorých tušíme, aké by boli pre nás ako jednotlivcov alebo spoločenstvá užitočné, urobí niekto namiesto nás?

Úlohu proroka zveruje Boh do kompetencie aj nám.

Je na mne a na tebe, či sa necháme motivovať – k obnove svojich vzťahov, svojich rodín a potom aj cirkvi a spoločnosti, a to aj za cenu, že sa budeme musieť niečoho vzdať; za cenu neistôt a strát.

To, čo nás od tohto rozhodnutia odrádza, je strach. Pozorujeme totiž, že zastať sa slabého, poukázať na neúprimnosť, faloš a príčiny nepokoja prináša nepochopenie. Vidíme, že tí, ktorí majú odvahu pomenovať to, čo iní radšej potichu strpia, narážajú na odpor. V každej dobe sa totiž lepšie počúvajú falošní proroci, ktorí – ako čítame v Jeremiášovi (8, 12) – „*povrchne liečia ranu dcéry môjho ľudu a vravia: ‚Pokoj, pokoj! ... ale niet pokoja.‘*“

Všeobecnosť cirkvi a otvorenosť sa odvíjajú od toho, či v nej môže stretnúť milostivého Boha naozaj každý. Ako v nej stretávame, ako prijímame ľudí, ktorí sú iní ako my?

Zmeny do cirkvi neprinesú výsledky synody najpočetnejšej kresťanskej cirkvi o rodine, ani charismatic-

ké osobnosti. Obnova cirkvi sa však môže začať – a to každodenným pokánim každého z nás. Nová reformácia sa začne „zdola“.

Apoštol Pavol píše: „*A tak, moji milovaní, s bážňou a s chvením konajte svoje spasenie.*“ Toto usmerenie nám, evanjelikom, protestantom, neznie. Veď práve reformačné Sola gracia, Sola fide, Sola scriptura, Sola redemptione Christi – jedine z milosti, jedine z viery, jedine z Písma a z Kristových zásluh môže byť človek ospravedlnený, je ubezpečením o tom, že na našej záchrane pracuje predovšetkým Boh!

Pavol pre vyjadrenie „konajte“ používa grécky pojem „katergazesthai“, ktoré znamená, že niečo môže/má byť vedené k dokonalosti, plnosti. Ako keby chcel apoštol povedať: Nezastaňte na polceste. Neuspokojte sa s polovičnou záchranou. Nestavajte pri pocitoch, pri „aha“ momentoch, zážitkoch z nadšenia a pozdvihnutí, pri ktorých by ste hovorili Kristu tak, ako Peter na hore premenenia: „*Pane, dobre nám je tu. Ak chceš, urobím tu 3 stánky, ostaňme tu, oddelení od starostí a bied.*“

Apoštol nás teda podnecuje k aktivite na zdokonaľovaní a k vytrvalosti, aj k znášaniu kríz a krízov, ktoré sú a budú s touto úlohou spojené.

Ale pokračuje: „*Boh je ten, ktorý pôsobí vo vás...*“ a tu používa Pavel slovo „*energein*“, ktoré vyjadruje Božie konanie, ktoré je vždy efektívne, účinné. Je to pôsobenie, ktoré v nás prebúdzá túžbu po spásе, láske a pokoji až dovtedy, kým sa v nás niečo nepohne, kým sa ku konaniu a uskutočňovaniu zmien nerozhýbeme.

Bez spolupôsobenia človeka je aj Boh bezmocný.

Aj na obdarovaní musia byť vždy zaangažované dve strany – ten, kto dáva a ten, kto prijíma.

Boh nám núka spásu – bez Jeho ponuky by nebolo záchrany. Ale záchrana sa uskutoční len v človeku, ktorý počuje Božie volanie, prijme to, čo mu Boh ponúka a robí, čo mu Boh prikazuje.

Pavol nás teda povzbudzuje, aby sme sa odhodlali k zmenám – aby sme sa každý deň snažili o posun. Naša deformácia, stagnácia, naše nešťastie je o tom, že tápame v sebaľútosti a v tých istých chybách a omyloch. Sami, dobrovoľne, z vlastného rozhodnutia sa tak stávame obeťami a otrokmi starých vzorcov správania.

Pavol odporúča, aby sme svoju záchranu konali s bážňou a trasením. Nejde však o strach pred trestom, ale o bázeň, ktorá je prejavom uvedomenia si vlastnej slabosti a zraniteľnosti. Nevedie však do izolácie, k úniku od Boha, ale naopak – k Jeho hľadaniu a túžbe nesklamať.

Napätie, ktoré pred nás kladie aktivita smerujúca k neustálym – malým aj veľkým – zmenám a dôvera v mocného Boha vtedy, keď už neviem a nemôžem konať sám, je v našom živote neustále prítomné.

Boh je Ten, ktorý pôsobí, aby sme aj chceli aj činili nad svoju dobrú vôľu. A aby sme mali dôveru v to, že sú veci, ktoré za nás dokoná On sám.

Najvyšší prorok, kňaz a kráľ Kristus završuje cestu na zemi na kríži s hodnotením, že je „*Dokonané.*“

Siahanie po dokonalosti, po radikálnej premene sa v tomto svete nezaobíde bez kríža. Ale tam, kde my vidíme len koniec, je nový začiatok.

To, že si v týchto dňoch spomínáme aj na zosnulých, môže mať pre našu obnovu – reformáciu väčší význam, ako si myslíme.

Smrť iných nás totiž konfrontuje s vlastnou smrťou.

Často nás pri rozlúčke s najbližšími týrajú pocity viny, že sme pri svojich blízkych nebdeli dostatočne, alebo pochybnosti, či sme využili všetky možnosti, ktoré by mohli život predĺžiť a skvalitniť. Vždy sa nájde niečo, čo si môžeme vyčítať...

Pod touto poctivo vyzerajúcou sebareflexiou a prajnosťou je však ukrytý aj vzdor – vzdor prijať svoj ľudský údel, odmietanie smrteľnosti, túžba odvrátiť smrť.

Ak sme však aj pri stretnutí so smrťou milovaného človeka schopní pokánia a trúfneme si stretnúť samých seba bez masiek – bez pretváranky, môže v nás tento zážitok vyvolať radikálnu, pozitívnu zmenu, posunúť nás k múdrosti a novej hĺbke bytia. Mnohí smrteľne chorí ľudia majú pocit, že práve teraz majú iných čo naučiť o živote.

Čeliť vlastnej smrti je najsilnejší hraničný zážitok. Smrť všetky hodnoty a priority v človeku usporiada nanovo. Ale existujú aj mnohé ďalšie hraničné zážitky – vážna choroba, zranenie, rozvod, neúspech v práci, odchod do dôchodku, alebo aj významné životné jubileá.

Aby sme sa v týchto situáciách nepoddali zúfaniu a bezradnosti, bolo by užitočné mať pri sebe človeka, ktorý bude s nami. Človeka, ktorý dokáže uniesť trpkosť a beznádej. Človeka, ktorý nám bude venovať pozornosť a načúvať nám bez predsudkov, bez mentorovania.

„*Ak zrno pšeničné, ktoré padlo do zeme, neodumrie, ostane samo; ale ak odumrie, prinesie úrodu.*“

V každom z nás sú totiž časti, zážitky a udalosti, ktoré by nám prospelo opustiť.

Pravdu o samom sebe, momenty, ktoré nás povedú k pokániu a potom aj zmene, nájdeme len vtedy, ak ich budeme naozaj hľadať. Skutočná pravda pre nás je totiž tá, ktorú objavíme sami.

Výzva, aby sme konali svoje spasenie, ale zároveň dopustili, aby v nás konal svoje dielo Boh, trvá a bude trvať. Do konca nášho života, do konca sveta.

Poctivá reakcia na Božie konanie, pravdivá odpoveď Bohu na Jeho dielo nás bude stáť veľa viery, dobrej vôle, úsilia a obetí. Ešte potrvá, kým prinesie svoje ovocie. Ale môžeme sa spoľahnúť na to, že príde deň, kedy ju Boh ocení. Svojím úspechom a požehnaním. ■

ANNA POLCKOVÁ,

predsedajúca zborová farárka Cirkevného zboru evanjelickej cirkvi a. v. Bratislava, Staré Mesto. Kázeň predniesla v zbere Cirkvi bratskej Bratislava-Kaplanka 1. 11. 2015.

Poznám život motorkárov – stačí malá chybička a končíš...

BEVAN STEIN: MISIONÁR NA MOTORKE

ĽUBO A EVA BECHNÍ
Foto: ĽUBO BECHNÝ

Venujú sa hypoterapii a canisterapii, slúžia deťom v detských domovoch a sami prijali šesť rómskych detí do rodiny. Manželia **Laura a Bevan Stein** slúžia na Slovensku už takmer dvadsať rokov. Najskôr v Košiciach a teraz v Socovciach za Martinom. Tam nás pri príležitosti tohto rozhovoru privítal domáci pán (manželka sa práve liečila v kúpeľoch). Ukázal nám svojich koníkov a otvoril nám svoje široké srdce. Tu je jeho výpoveď.

Ako ste sa dostali na Slovensko? Ako vzniklo toto rozhodnutie?

Už ako slobodných ľudí nás každého osobitne Pán Boh povolal do misijnej služby. V r. 1986 sme sa spolu stretli na jednej súkromnej vysokej škole v Amerike. Misia viedla naše kroky do tejto školy a tiež aj k sebe. Chcel som si nájsť ženu, ktorá cíti rovnaké povolanie ako ja. Začali sme spolu chodiť, skúšali sme rôzne menšie misijné aktivity (na mesiac, pol roka alebo rok) každý sám aj ako manželia. V r. 1991 som sa rozhodol pre ďalšie teologické štúdium a v r. 1995 som bol ordinovaný v štáte Virgínia za farára, po štyroch rokoch kaplánskej praxe

v evanjelickej cirkvi metodistickej v štáte Mississippi.

Ale svojho misionárskeho sna si sa nevzdal...

Počas všetkých tých rokov, od 1983 do 1996, som skúmal, ktorá krajina by bola pre nás obidvoch najlepšia, kam by sme mohli ísť na misiu. Krajina, o ktorej by sme obidvaja prežili, že je to Božia vôľa, aby sme sa tam vydali. Tou krajinou sa pre nás stalo Slovensko.

Čo bolo pre vás kritériom?

Chceli sme krajinu, kde môžeme slúžiť otvorene. Miesto, kde nemúsime skrývať skutočný cieľ nášho

pobytu. Chceli sme otvorene hovoriť o tom, že sme kresťania, že sme misionári a zvestovať evanjelium. Ďalším kritériom bolo, aby bola vláda v krajine stabilná. Nechceli sme ísť niekam, kde sú občianske vojny alebo iné rozbroje.

Chceli sme niekde slúžiť nie natrvalo, ale dlhodobo, hoci aj štyridsať, päťdesiat rokov. Ako Pán dá. Aj financie hrali svoju rolu, aby život v takej krajine nebol drahý a my sme nemuseli tri roky zháňať sponzorov. Ukázali sa určité možnosti spolupráce s miestnymi cirkvami. Pre mňa bolo dôležité neduplovať rolu miestneho farára, nekonkurovať, ale pomáhať mu. Byť sluhom, nie pánom.

Máš o Slovensku svoj sen?

Chcel som povzbudiť misionárov a misijné hnutie na Slovensku. Veľmi sa teším, že sa Evanjelická cirkev na Slovensku zapojila do misie napr. v Chorvátsku, Srbsku, Maďarsku. Po páde komunizmu a totality sa takmer každá cirkev na Slovensku začala nejakým spôsobom venovať misii. A to je jeden z mojich cieľov – povzbudiť Slovákov, aby naplnili veľké misijné poverenie Pána Ježiša. História slovenskej zahraničnej misie je veru bohatá, ale medzi protestantmi je momentálne zameraná najmä alebo výlučne na Slovákov, žijúcich v zahraničí. No Cyril a Metod, alebo nemeckí misionári v 16. storočí nezvestovali evanjelium len svojim národnostiam, žijúcim v zahraničí, a nielen vo svojom jazyku. Ja som neprišiel z Ameriky slúžiť Američanom, ani anglicky hovoriacim, ale Slovákom v slovenčine. To nie je kritika slovenských cirkví, lebo treba slúžiť aj svojim ľuďom a najskôr treba začať niekde skôr blízko ako ďaleko. Ale treba si uvedomiť, že najlepším meradlom sily svetla je to, ako ďaleko dosvieti. To je len jeden praktický dôvod, prečo sa misijne angažovať. Je ešte 16 ďalších dôvodov, ktoré mám, ale to je téma na samostatný článok.

Ešte by som sa rád vrátil k tvojim americkým koreňom a k tomu, ako si sa dostal k viere. Tu na Slovensku farmárčiš – robil si niečo také aj v Amerike? Mal tvoj otec farmu?

Môj otec vyrástol na farme. Keď som sa narodil, farmu už nemal, ale všetci naši príbuzní farmy mali. Takže v lete sme nešli na dovolenku k moru, ale pomáhať príbuzným. Farmárčenie máme v krvi, za nechtami máme aj trochu pôdy.

Koľko vás bolo súrodencov?

Mám staršieho brata a mladšiu sestru, všetci v rodine sú veriaci. Od malička nás viedli k viere v Boha. Nepamätám si deň, kedy by sa najmä moja mamka s nami nemodlila, chodili sme do kostola. To bol základ pre našu rodinu. Ako mladý som napriek tomuto zázemiu rebeloval. Rodičia ani nevedeli, že ma raz skoro chytila polícia. Mal som nedobrych kamarátov, ktorí

robili zlé veci, nevedel som odolať ich vplyvu. Od 14 do 21 rokov som prežíval, že Boh na mne pracuje, na mojom živote a chce, aby som Mu slúžil. Vtedy som študoval na vysokej škole informatiku. Pán ma povolal do služby na plný úväzok. Vtedy som ešte nevedel ako, ale rozhodol som sa stať misionárom.

Kedy ste sa s Laurou zobrali?

V roku 1988.

A dokedy ste spolu zostali v Amerike?

Do roku 1996, ale celý čas som slúžil v zboroch ako farár alebo v teréne chudobným. Laura bola učiteľkou.

Aký odbor vyštudovala manželka?

Je špeciálny pedagóg pre nepočujúce deti.

Netúžili ste po vlastných deťoch?

Nemohli sme ich mať zo zdravotných dôvodov a nechceli sme voliť umelé oplodnenie. Už v Spojených štátoch sme uvažovali o osvojení, ale rozhodli sme sa, že radšej pôjdeme najprv do tej pre nás ešte „neznámej“ krajiny a až tam si osvojíme miestne deti. Keďže je manželka špeciálnym pedagógom, uvažovali sme, že by sme si mohli zobrať deti, ktoré majú fyzické či duševné postihnutie.

Aké boli začiatky na Slovensku v r. 1996?

Začali sme sa učiť slovenčinu a odštartovali proces osvojenia. Dostali sme sa do Košíc.

Ako to funguje, keď chcete ísť ako misionári do zahraničia? Nieкто vás vyslal, či ste si sami hľadali miesto?

Vyslala nás medzinárodná organizácia International Messengers (IM), ktorej sme podriadení. Majú vo svete vyše 200 misionárov. Väčšina z nich je v Európe, ale aj v Afrike, Číne a inde. My sme sa prihlásili do tejto organizácie, lebo nám vyhovovala po mnohých stránkach, aj doktrínalne. IM mala pred nami v Košiciach jednu misionárku, ktorá odišla a my sme reagovali na potrebu zaplniť voľné miesto. Bolo

to pre nás ďalšie uistenie, že tam máme ísť.

V tom čase som ešte učil v Banskej Bystrici na KETM medzinárodnú komunikáciu a dejiny misie, potom sme v r. 1999 založili OZ *Otcovo srdce*. Nechal som KETM a venoval som sa naplno službe deťom.

Spolupracovali ste v Košiciach s nejakým miestnym zborom?

Otcovo srdce spolupracuje so všetkými cirkevnými spoločenstvami a nie je viazané – doktrínálne či finančne – na jednu cirkev. Jednou dôležitou podmienkou pre dobrovoľníkov združenia je to, že musia byť aktívnymi členmi miestneho cirkevného zboru a mať súhlas od svojho farára. Každý má slobodu vybrať si cirkev a zbor, aký chce. Pre nás bolo prirodzené vybrať si ECAV. Keďže v r. 1996 bol v Košiciach iba jeden evanjelický cirkevný zbor, samozrejme, že sme chodili tam a cítili sme sa veľmi vítaní.

Z čoho vznikol názov *Otcovo srdce*?

Z túžby vyjadriť Božiu lásku trpiacim, zanedbaným, najmä deťom. Deti nie sú druhotriedni členovia nebeského kráľovstva, ale prvou triedou. Páčilo sa mi, čo hovoril D. L. Moody: „Dnes som viedol k Bohu dva a pol ľudí. Dve deti a jedného dospelého.“ (smiech) Lebo dieťa má jednak ešte celý život pred sebou, a tiež Pán Ježiš bral na ruky a dával za príklad dieťa, nie dospelého – významného, vzdelaného, bohatého. Ale práve dieťa.

Otvorili vám v detských domovoch dvere bez problémov?

Nebolo to celkom bez problémov. Detské domovy nie sú nadšené zo spolupráce s jednotlivcami a vôbec nie s cirkvami. Boja sa, akú majú agendu, skôr v nich vidia hrozbu než pomoc. Často majú zlú skúsenosť. Niekedy si za to cirkvi môžu samé a chcú deti vo svojej dominácii prekrstovať. A rôzne iné problémy.

My sme išli najskôr na krajský úrad a žiadali sme povolenie od vedúceho oddelenia sociálnych vecí. Tým bola jedna pani, ktorá mala veľké srdce pre deti a tiež poznala misionárov, ktorí s ňou predtým spolupracovali. Mala s nimi

dobré skúsenosti a tak bola naklonená pomôcť nám a do domova išla s nami. Riaditeľ domova bol presvedčený ateista, nebol rád, že nám musel otvoriť. Ani vychovávatelia neboli príliš nadšení. My sme našim dobrovoľníkom vysvetlili, že netreba vyťahovať kontroverzné témy a treba sa vyhýbať konfliktom. Snažili sme sa učiť deti základné všeobecné doktríny, ktoré spájajú všetky denominácie.

Ako ste zohnali dobrovoľníkov?

Hovorili sme v zboroch o tom, čo chceme robiť a ľudia sa začali pýtať, či môžu ísť s nami. Takmer všetci boli protestanti. Zrazu sme mali dvadsať dobrovoľníkov, tak sme

dy cez týždeň a niekedy v sobotu, podľa možnosti.

Zmenil sa na základe vašej služby pohľad pracovníkov domovov?

Počas týchto rokov sme si získali ich dôveru alebo aspoň akceptovali, že tam chodíme. Mysleli si, že nevydržíme a do roka skončíme. Robili sme túto prácu takmer dvadsať rokov. Keď sme už prišli, tak sa nás nezabavili. (smiech)

Celá táto práca bežala pod OZ *Otcovo srdce*?

Áno. Založili sme toto združenie preto, aby sme prácu lepšie zastrešili a tiež, aby sme mohli brávať deti cez noc, napr. na tábory a pod.

museli chodiť do dvoch detských domovov. V jednu dobu som mal šesť zamestnancov na plný úväzok a chodili sme do trinástich detských domovov a dediniek.

Ako často ste chodili do detských domovov?

Raz za týždeň. A keď bol domov ďalej, tak aj raz za dva týždne. Nieke-

lebo občianske združenie môže robiť veci, ktoré by jednotlivec nemohol. Mohli sme písať projekty, získavať granty. Práca rástla. Organizovali sme tiež detské kluby na sídliskách, jeden taký klub mal istý čas až dvesto detí. Tieto deti boli zvyčajne z katolíckeho prostredia. Niektorí faráři sa tomu netešili, iní zasa ochotne spolupracovali. My

sme boli k spolupráci otvorení vždy. Spolupracovali sme aj s protestantskými zborami a tam sme sa rovnako snažili vyhľadávať predovšetkým to, čo nás spája. Myslím si a viem, že boli spolupracou s nami obohatení. Zvyčajne, keď zbory evanjelizujú, chcú, aby deti prišli k nim. My sme nikdy nemali ambíciu, aby sme deti niekam tlačili.

Ako to bolo u vás s osvojovaním detí?

Najskôr sme si vybrali jedno 12-ročné dievča, ale potom sme zistili, že má aj 10-ročného brata. Tak sme nechceli rozdeliť súrodencov. Mal ísť práve do pestúnskej starostlivosti, ale ak by sme si my zobrali obidve deti naraz, naša adopcia by mala prednosť. Poriadne sme chlapca ani nepoznali a hneď nezrušiteľné osvojenie. To nebolo jednoduché.

Preto sme poprosili, aby sme si chlapca mohli zobrať aspoň na jeden víkend, a potom sa rozhodnúť.

Pri osvojovaní sa zvyčajne odporúčajú čo najmladšie deti...

Naša motivácia bola asi trochu iná, ako majú ľudia bežne. Manželka už v Amerike, keď učila postihnuté deti, uvažovala o osvojení dieťaťa nielen s jedným postihom, ale aj s viacerými. Čiže sme boli naklonení osvojiť si deti, ktoré mali nejaké obmedzenie. Keď sme sa pýtali na predškolské deti, o ne bol veľký záujem a my by sme neboli prví na rade. Dokonca aj o rómske deti do päť – šesť rokov je veľký záujem, pokiaľ sú pekné, zdravé...

Náš prvý syn mal 10 rokov a pestúnska rodina ho chcela na farmu k svojim ďalším synom ako pracovnú silu. K tomu by mala ešte aj príspevok od štátu. Ale celkovo o rómske deti vo veku od 5 do 13 záujem príliš nie je. A preto sme hľadali deti práve v tomto veku.

Keď prvé dve deti prišli na víkend na skúšku k nám, pýtali sme sa ich, či chcú byť osvojené a ony súhlasili. Neskôr nám povedali, že to bolo preto, lebo mali u nás hranolčeky s kečupom a v domove ich dostávali bez kečupu (smiech).

A ako to išlo?

Zmenili sme metaforu. Najskôr sme hovorili, že chceme skočiť ry-

bičku do vody, ale potom sa nám zdala vhodnejšia iná metafora: skočiť z nástrešia chrámu a skúsiť, či nás Pán Boh chytí, aby sme nespadli na zem. Mal som pocit, že skúsime Božiu milosť. Nevedeli sme jazyk, nevedeli sme s deťmi príliš komunikovať po slovensky. Vedeli sme plynule iba počítať do desať. My sme usmerňovali správanie detí a ony opravovali našu slovenčinu. Veľa vecí sme museli riešiť s humorom. Nepoznali sme rómsku kultúru. Ľudia nás varovali, že by sme sa do toho nemali púšťať, že to nedopadne dobre. My sme odpovedali, že máme veľkého Boha. Po desiatich rokoch nám mnohí zložili poklonu, že naše rómske deti sú lepšie vychované ako ich vlastné, biele. Ale ja som musel uznať, že mali vtedy pravdu a my sme podcenili, aké to bude ťažké.

Keď som prišiel na Slovensko, myslel som si, že rôzne chýry o osvojených deťoch a navyše o rómskych, sú len predsudky. Teraz si to už nemyslím. Genetika neurčuje náš osud, ale hrá významnú úlohu. Ale teraz sú to naše vlastné deti. Osvojili sme si ich nezrušiteľne, biologické nemáme a ani ich nebudeme mať, nemáme s čím porovnať. Toto sú naše deti a ich deti sú naše vnúčatá a hotovo. Teraz si neviem predstaviť náš život bez nich. Ale zmenili nás rovnako ako my ich. Ťahali nás do bahna a my ich von.

Videl som fotku, kde bolo päť alebo šesť detí. Kedy ste si vzali ďalšie deti?

Po prvých dvoch deťoch sme sa snažili zobrať troch súrodencov. Chceli sme si ich postupne brávať k nám na víkendy a osvojovať si ich tiež postupne. Ale jedna vychovávateľka z detského domova zohľadnila ich biologickú matku a tá nám osvojenie znemožnila. Nakoniec sa nám podarilo osvojiť si iba jedno z nich, ale snažili sme sa, aby súrodenci mali spolu kontakt.

O dva roky sme sa pokúsili zasa o troch súrodencov. Vtedy sme už nejaký čas mali tri deti a vedeli sme, aké je to ťažké, manželka sa už bála. Po predchádzajúcej skúsenosti sme vedeli, že si ich musíme zobrať buď naraz alebo vôbec. Chodieval som pravidelne na návštevu do detského domova a asi

po roku Laura súhlasila, aby sme si ich osvojili naraz všetkých troch. Kým bolo rozhodnuté o osvojení, deti bývali už u nás. Najstaršie dievča z týchto posledných troch súrodencov váhalo, či má u nás zostať. Mala asi dvanásť rokov. Nakoniec sa rozhodla vrátiť do detského domova na rozdiel od svojich dvoch súrodencov. Keď mala šesťnásť rokov, zmenila názor a chcela sa vrátiť ku nám, ale už bolo neskoro. Potom sme si zobrali ďalšiu 7-ročnú dcéru do pestúnskej starostlivosti.

Nakoniec sme mali 5 detí nezrušiteľne osvojených, jedno v pestúnskej starostlivosti a jedno s nami často bývalo, ale bez oficiálnej adopcie.

Skúsme preskočiť pár rokov – čo je s vašimi deťmi teraz?

Dve deti sú v Anglicku – v Liverpoole; Mária, ktorá bola v pestúnskej starostlivosti a Katka. Maja je vydatá, má dcéru. Katka má priateľa, moslima. Máme dobrý a krásny vzťah, ale nebolo to vôbec jednoduché. Neobmedzovali sme svoje deti, umožnili sme im otvoriť

dvere do sveta, nech sa samé rozhodnú, aký život chcú mať. Zažili sme príjemné prekvapenia.

Rozprávaj!

Syn Ján sa rozhodol, že nechce byť zlý, nechce klamať, nechce kraďnúť, nechce byť špinavý a vulgárny Róm so všetkým, čo k tomu patrí. Vzal si na starosť trvalú čistotu našej kúpeľne a toalety, aby na nej bolo stále čisto a voňavo. Tiež aj vo svojej izbe. S chuťou sa učil anglický jazyk, v USA býva aj študuje. Študuje medzinárodné vzťahy a tento rok bude obhajovať bakalára. Je veriaci kresťan.

Druhá dcéra Grace, pôvodne Martina, sa voči mne uzavrela na dva roky – vôbec nekomunikovala, ani

ahoj, ani dovidenia, nič. Nenútil som ju, ako nás má oslovovať. Ignorovanie však nebolo v poriadku. Toleroval som to, lebo som vedel, že to má svoje citlivé dôvody. Preto som na ňu netlačil. Niekedy sa rozprávala s ostatnými deťmi, aj s Laurou, ale so mnou nikdy. Čakal som dva roky. Až raz, jedného dňa sa rozhodla, že mi upeče môj obľú-

bený koláč. Sedel som práve na gauči, niečo si čítal a ona zrazu prišla a hovorí: „Ocko, upiekla som ti koláče.“ Prvýkrát v živote so mnou hovorila a povedala mi ocko. Moja dvojročná trepezlivosť nás nakoniec k sebe veľmi pripútala. Toto bola odmena, ktorú som ani nečakal. Teraz Grace býva v USA so svojím manželom a má krásnu dcérku.

Jedna dcéra je vydatá a býva v Kráľovej Lehote so svojimi dvoma dcérkami. Náš syn Peter je ženatý a býva v USA s dvoma synmi. Siedma dcéra, ktorá nebola oficiálne adoptovaná, býva so svojím priateľom v Košiciach. Traja skončili strednú školu a jeden teraz končí vysokú školu. Všetci buď pracujú, alebo sú doma na materskej dovolenke a dobre sa starajú o svoje deti. Som na nich veľmi hrdý a som s nimi spokojný.

Ty si tiež známy ako „misionár na motorke“. Ako k tomu došlo?

Počas našej služby v detských domovoch od roku 2004, kedy Slovensko nastúpilo cestu do EÚ, začali byť veľké tlaky na to, aby nebolo tak veľa detí masovo vychovávaných pod jednou strechou v detských domovoch. Museli sa pretransformovať na domovy rodinného typu. Do roku 2007 veľa detí umiestnili do profesionálnych rodín.

Naša služba sa po transformácii domovov radikálne zmenila. Predtým sme robili rôzne programy – scény, bábkové divadlo. Tiež sa ľahšie zháňali dobrovoľníci – do takého tímu, na takú širokú službu. Ale keď je len 10–13 detí pod jednou strechou, a to ešte rôzneho veku, tak je všetko komplikovanejšie.

Preto sme sa rozhodli brávať deti k nám na ranč, ku koňom a podobne. Chceli sme brať deti z rôznych domovov, ale nastal problém. Nie každý chcel cestovať, nie každý mal záujem. Tak sme vymysleli motorku. Ako atrakciu i zjednocovateľa. Hľadal som motorkársku skupinu, ktorá by nám pomohla, jeden tím prišiel dokonca z Kanady. V tých časoch o mne Miro Hvozdžara, farár vo Vrbovcich, počul od Samka Linkescha z Košíc, a tak ma pozval na jedno také evanjelizačné stret-

nutie, kde som kázal pod holým nebom.

Prečo nie v kostole?

Motorkári musia byť pri svojich motorkách. Ja kážem tiež z motorky a poznám témy, ktorými sa týmto chlapom dokážem lepšie priblížiť. Poznám ich jazyk, ich spôsob života – stačí malá chybička, nepozornosť v tej rýchlosti – a končíš na tejto zemi.

Väčšina z motorkárov by do kostola neprišla. Ich mentalitou je byť slobodnými. Sú potetovaní, nosia oblečenie, ktoré by som ne nazval príliš spoločenským. Majú radi rockovú hudbu, pijú alkohol a nehovoria príliš slušne. Sú presne takými ľuďmi, akých vyhľadával

Ježiš a s akými sa zdržiaval – na pohoršenie náboženských predstaviteľov a zákonníkov. Ježišov učeník nepôjde na misiu len do kostola, ale aj do sveta. Pôjdeme do kostola na služby Božie a potom von z kostola, aby sme zvestovali evanjelium – dobrú správu chudobným a marginalizovaným. Cirkev neexistuje len sama pre seba, ale pre Boha a svet.

Mám rád metaforu, že kostol je ako počas medzi dvoma pracovnými týždňami. Tu dostaneme inšpiráciu a poučenie od „kouča“, zjednocujeme sa ako tím. Niektoré tímy sú celé rozbité zo zápasu o hľadajúcich a niektoré majú stále čisto, lebo sedia iba v kostolnej lavici. V nebi sa budeme hanbiť pred tými, ktorí pre Pána Ježiša veľa riskovali, kým mali na zemi príležitosť. Predstavte si, že sedíme na Baránkovej svadbe medzi apoštolmi a mučeníkmi zo všetkých generácií a pokúšame sa vysvetliť, ako sme sa tam dostali bez námahy!

Neteší sa Hospodin viac z jedného hriešnika, ktorý činí pokánie a je spasený, než z tých 99 ovečiek, ktoré sa nestrácali? Ak je radosť z Hospodina našou silou, tak na čo čakáme? Počas už skončil a my ešte stále sedíme v prezličkarni!

Keď sa obzrieš späť, stálo to všetko za to?

Ešte predtým, ako sme sa pustili na misiu aj do osvojenia, som sa pýtal Laury, či je nejaká cena prívysoká, ktorú by sme nezaplatili. Pomenovali sme rôzne katastrofy, ktoré môžu nastať. Napr. možné spálenie domu, okradnutie, fyzické napadnutie v noci, drogy, úteky teenagerov, a to boli len riziká spojené s deťmi! A pomenoval som aj ďalšie strašidelné veci a nechal rezervu pre iné neznáme veci, ktoré nevieme odhadnúť. Ak by mala byť nejaká cena, ktorú by sme nedokázali zaplatiť, tak do toho radšej nepôjdeme. Slúbili sme si, že nikdy nevy pustíme z úst slová ľúlosti nad prežitým životom. Slúbili sme si to vzájomne a viackrát sme museli tento sľub počas uplynulých dvadsiatich rokov obnovovať. Je mi ľúto iba jednej veci – že mám iba jeden život, ktorý môžem obetovať pre svojho Pána! On je v mojich očiach hoden oveľa viac. ■

ROZHOJNENÁ LÁSKA

JÚLIUS STUPKA

(Kazateľ BJB vo Vavrišove)

Božia láska je nezaslúženým darom. Prijmime dar lásky s vďakou a za každých okolností ho rozvíjajme. Tak, ako sa modlil apoštol Pavol: „A za to sa modlím, aby sa vaša láska vždy viac a viac rozhojňovala.“ Rozhojňovanie Božej lásky začnime u seba. Veď k tomu je každý z nás osobne volaný: „...s bážňou a chvením konajte (pracujte) svoje spasenie (na svojom spasení).“ Nepochybujme sa, ani nech sa nikto nechváli, že je na tom lepšie. Dar Božej lásky je potrebné neustále rozvíjať. Rovnaká šanca pre všetkých. Ešte som nedosiahol. Nikdy sa neuspokojme s úrovňou lásky u seba – zostávame jej dlžníkmi. Postupujme, napredujme a milujme tak, ako si nás Pán zamiloval. Pomáhajme a slúžme si pri dosahovaní tohto prekrásneho cieľa.

Nadmieru Božej lásky sme nedostali len pre seba. Ochotne a vnímavo ju rozdávať a šíriť okolo seba. Aj keď je proces odovzdávania lásky v živote dosť komplikovaný. Nedarí sa nám to s ľahkosťou. Keď spievame: „Božia láska je ako more...“ alebo v zápale duchovných zážitkov prežijeme niečo nevšedné, strhujúce, ľahučko sa srdcom naviažeme na vyznanie: „Kto nás odlúči od lásky Kristovej?“ Ale či sme porástli v Božej láske, to sa ukáže neskôr, keď budeme konfrontovaní so svojím telom. Naše telo dokáže totiž postaviť – doslova vymrštíť – zábrany Božej láske. Stratí sa a je preč, nepôsobí! Zábrany v nás môžu byť jemné a sofistikované. Každé telo, každý človek má svoju povahu, svoje osobitosti a zvláštnosti.

Je pravdou, že náš starý človek zomrel s Kristom, ale presvedčivosť tejto výpovede si potrebujeme vždy nanovo overovať. Apoštol hovorí: *Každý deň zomieram... vždycky sme vydávaní na smrť pre Ježiša (2K 4). Teda mŕtvite svoje údy; zložte hnev, prchnosť, rúhanie, mrzkomluvu... (Kol 3, 5-8).*

Starý človek je neraz načasovanou prekážkou pôsobeniu Božej lásky cez nás. Ba ešte aj vtedy, keď vieroučne vyznávame – sme novým stvorením v Kristu – je rovnako dôležité, aby sme skúmali seba. Nepodceňujme iniciatívu starého Adama. Vynaliezavo zobúdz a podnecuje naše driemajúce ego. Prebúdz sebecké sily a chůtky navzdory Božej dobrej, ľubej a dokonalej vôli. Preto si pozorne všimnime a sledujme apoštolovu modlitbu: *Modlím sa, aby sa vaša láska vždy viac a viac rozhojňovala v pravom poznaní a v každej skúsenosti, aby ste tak boli schopní rozoznávať, čo je hlavné... (rozpoznať, čo je dobré a čo nie).*

A sme v centre problému. Snaha i práca na rozhojňovanie lásky naráža na ťažkosť. Vynorili sa dve pravdy. Lepšie povedané – dvaja, medzi ktorými sa mala rozhojniť láska. Jeden i druhý má svoju polohu, svoj postoj i spôsob riešenia danej otázky. Život nás učí, že hoci sú to často drobnosti či nepatrné odlišnosti, tí dvaja nie a nie rozoznať, čo je hlavné. Prebralo sa

driemajúce „ego“. Ani jeden si neuvedomí, že balansuje na hrane a v ohrození pokušenia. Silou-mocou si jedna i druhá strana drží svoje stanovisko. Zlý dbá len o to, aby si každý svoj postoj aj tvrdo obhájil. Nezaujímá ho Božia spravodlivosť – zámerne sleduje prehru obidvoch. Z pokušenia môže človeka vyvieť jedine Pán. Takže blesková obnova osobného kontaktu s Pánom je nevyhnutná. Modlitba je tou najlepšou cestou. Ale budme realisti – kto z nás je taký pružný, ale predovšetkým pokorný, že v stave vzrušenia a presadzovania svojho „ja“ sa potrebuje radíť? A kto v podobnom stave vzrušenia dokáže čistým a posvätným spôsobom zaprieť samého seba? Potom apoštol v modlitbe pokračuje: „...*aby ste boli čistí a prostí úrazu na deň Kristov.*“

Domýšľajme: Prostí úrazu na deň Kristov?! A čo ak je ten deň práve dnes? Ale my sme sa rozhádali! Došlo k čelnému nárazu – už nie sme prostí úrazu! Zavříme tento deň hnevom? Otázka siaha hlbšie: Budeme napriek úrazu pokračovať v ústrety Pánovi, hoc aj ako stroskotanci? Áno, je možné pokračovať, ale len v pokore – na kolenách, v čistote vyznania a vzájomného odpustenia. Rozum sa bude brániť a hľadať iné riešenie. Ale sme presvedčení – a Božie slovo nám to potvrdí –, že za žiadnu cenu nesmieme premárniť Božiu lásku. Láska ešte nenaplnila Boží program; chce ho zavříť ovocím spravodlivosti na slávu Božiu: „*Naplnení ovocím spravodlivosti, doneseným skrze Ježiša Krista, na slávu Božiu.*“

Rozhojnená láska, ktorú sme štedro dávali, bojovali o ňu v pokušení, nesie a naplní nás ovocím spravodlivosti. Je to veľkolepé dielo Pána Ježiša Krista a kolsálny dôsledok účinkujúcej Božej lásky cez nás. Tam, kde hrozilo, že nastanú konflikty, sváry, bolesti a rozchody, sa nebeské spája so zemskej. Naplní sa a je vypočítaná modlitba Pánova: „*Otče náš... staň sa tvoja vôľa, ako v nebi, tak aj na zemi.*“ Stalo sa – Láska neprestala, rozhojňuje sa a srdcia prežívajú ohromný zážitok Božej slávy. ■

Ecce homo
(Immigranti a my)

AJHĽA, ĽUDIA

Národy sa pohli. Európa taký prílev ľudí vo svojich novodobých dejinách nezažila. Státisíce tiahnu cez moria i súše. Odchádzajú z domovov, ktoré bomby cudzích i vlastných premenili na ruiny. Cieľ – Európa. Kto sú títo prišelci?

Sú to nešťastníci zachraňujúci si holé životy? A tak ich máme pohostinne posadiť k stolu?

Sú to ľudia, ktorí sa vezú na nešťastí iných a idú za lepšími zárobkami? A tak im máme dať prácu?

Alebo sú to nepriatelia ovešaní výbušnami? A tak sa máme pred nimi brániť? Ako sa máme správať k nim my, čo si hovoríme – kresťania? Príliš veľa otázok. A takmer žiadne odpovede.

Porozprávali sme sa o nich i o nás s **ONDREJOM PROSTREDNÍKOM** z Evanjelickej bohosloveckej fakulty UK a **ŠTEFANOM EVINOM**, predsedom Rady Cirkvi bratskej na Slovensku
Besedu viedol **BOHUSLAV PIATKO**

Ako je možné, že tohtoročný exodus ľudí z krajín Blízkeho/Stredného východu spôsobil takmer kolaps Európskej únie, Schengenu a blízkeho okolia? To nikto v Európe nerátal s tým, že po mnohých rokoch vojen v tejto oblasti môže k niečomu takému dôjsť?

O. Prostredník: Je zrejme, že hlavnou príčinou je pretrvávajúci konflikt v Sýrii a skutočnosť, že už pred týmto exodom žilo mnoho ľudí v utečeneckých táboroch v krajinách okolo Sýrie, predovšetkým v Libanone a v Jordánsku. Viem si veľmi dobre predstaviť, že tí utečenci, možno predovšetkým mladší, boli nejaké 3–4 roky ochotní čakať, že sa situácia vyrieši a upokojí, že sa občianska vojna skončí; no nestalo sa tak. A tak sa vydali smerom do Európy v nádeji, že dostanú azyl a že budú môcť začať žiť normálny život v mierových podmienkach. A prečo to spôsobil kolaps – jednoducho preto, lebo sa presúva doteraz nevidaný počet ľudí vo veľmi krátkom čase, čo sa takmer nedá zvládnuť.

Aj tak ostáva otázka, prečo sa ten príliv utečencov zvýšil tak naraz?

Š. Evin: To len my vnímame tak, že naraz. Ono to už dlhší čas postupne narastalo. Možno treba na tomto mieste povedať, že Európa má skúsenosti s prijímaním imigrantov – predovšetkým krajiny, ktoré mali

kolónie, dodnes takmer automaticky prijímajú ľudí zo svojich bývalých kolónií. V 90-tych rokoch bol veľký exodus obyvateľstva z bývalej Juhoslávie do západnej Európy a v tom istom čase, v dôsledku občianskej vojny v Somálsku, tiež veľa ľudí emigrovalo do Európy, hlavne do Holandska. Azylový systém Európy bol a je nastavený skôr na jednotlivcov a menšie (rodinné) skupiny, nie na takéto obrovské množstvo ľudí. To, čo sa spustilo tento rok, tiež neprišlo zo dňa na deň. Veď už najmenej 4 roky prebieha exodus z Líbye do Talianska. Európa sa na to pozerala a mysleli sme si, že sa nás to nedotkne, že si s tým Taliani nejako poradia... To, čo sa udialo tento rok, je nový fenomén – tí ľudia, predovšetkým Sýrčania, sa roky zhromažďovali v utečeneckých táboroch najmä v Turecku, Libanone a Jordánsku (odhaduje sa, že môže ísť až o 3–4 milióny ľudí). Zistili, že návrat domov nie je v dohľadnej dobe možný. Moderné technológie im umožňujú vidieť, že existuje aj iný – lepší svet, ako je ten ich a že je dokonca dosiahnuteľný. Majú informácie aj od mnohých tisícok imigrantov, ktorí už desaťročia prúdia do Európy, že to ide... A tak vznikol akýsi lavínový efekt, spustený viacerými faktormi a vydali sa na cestu. Nie jednotlivci, po rodinách, ale v státisícových zástupoch. Na to Brusel a asi nikto v Európe nebol pripravený. A prečo to začalo kolabovať?

Nuž preto, lebo Európa nezvolila austrálsky model. Tam sa rozhodli, že nevítaných prisťahovalcov, napríklad z Indonézie, odchytiť už na mori a nepustia ich na svoje územie. Avšak, na rozdiel od našej situácie, do Austrálie neprichádzali vojnou vyhnaní utečenci, ale ľudia hnaní túžbou po lepšom živote v lepšom svete.

Akú úlohu v tom hrá biznis, organizovaný nábor na migráciu a zisky z prevádzactva?

V tejto súvislosti sa vynárajú otázky, či tí, čo sa dostávajú do Európy, sú skutoční vojnoví utečenci, alebo sú to tzv. ekonomickí migranti? Kto teda prichádza do Európy?

O. Prostredník: Na to, aby sme rozlíšili jedných od druhých, existujú presné definície, ktoré jasne hovoria o tom, kto je a kto nie je skutočným utečencom. Problém teda nie je v tom, že by sme nevedeli... Problém je v tom, že niet kapacít na to, aby sa tento prehľad robil v nárazníkových zónach. Takže – systém je, ale z kapacitných dôvodov je takmer nefunkčný. Zákony o prijímaní vojnových utečencov ako základné pravidlo spolupráce fungujú od pradávna a majú dokonca biblické korene – vždy bolo povinnosťou prichýliť utečenca. V súčasnosti je táto povinnosť zakotvená v medzinárodných dohovoroch, ku ktorým pristúpila väčšina štátov sveta – aj Slovensko.

ŠTEFAN EVIN
Predseda Rady
Cirkvi bratskej v SR.

Takže – preťažený azylový systém v nárazníkových štátoch, a treba povedať – aj neochota niektorých štátov spolupodieľať sa na odbremenení týchto nárazníkových štátov spôsobujú, že sa rúca celý azylový systém.

Š. Evin: Tieto presuny veľkého počtu vojnových utečencov medzi susednými štátmi sú známe, napríklad z Afriky, lenže nás to až tak veľmi netrápilo a zväčša sa tí ľudia po ukončení miestneho vojnového konfliktu mohli vrátiť domov. Tam možno ani nemajú vypracované azylové procedúry. My v Európe ich máme, ale tie trvajú mesiace, takže je úplne samozrejmé, že státisíce ľudí takýto systém znefunkčnia. Ja si nemyslím, že je možné takto za pochodu rozlišovať a triediť ľudí na ekonomických a vojnových migrantov. Sledujem tieto udalosti od augusta a sú odhady, že počet skutočných vojnových utečencov je niekde medzi jednou tretinou až 80 percentami. Je určite pravdou, že mnohí zneužívajú postavenie Sýrčanov. Sú prípady, že sa za Sýrčanov vydávajú a počet utečencov zvyšujú moslimskí migranti z Balkánu, utečenci z Afganistanu a mnoho ďalších... Analytici hovoria, že až raz táto prisťahovalecká vlna skončí – ak niekedy skončí –, až potom môže dôjsť k akémusi

základnému triedeniu, kto je kto. A nie sú si celkom istí, či to vôbec bude niekedy možné. A či je to biznis? Myslím si, že na počiatku v tom biznis nehral úlohu. Dnes sa z toho biznis stal a či to biznis podporuje – to neviem posúdiť, na to mám príliš málo informácií. Ale pravdou je, že v tomto čase už funguje doslova profesionálna sieť, ako toto celé organizovať. Rovnako je pravdou, že je to nelegálna sieť. Ale na začiatku bola vojna a útek. Nie je to prvý raz v dejinách, keď nečestní ľudia bohatnú na úkor nešťastníkov.

O. Prostredník: Aj to je dôvod, prečo niektorí prichádzajú s návrhmi, aby sa preprava týchto ľudí legalizovala, teda aby ju realizovali nejaké oficiálne štátne inštitúcie, čím by sa mohlo predísť mnohým tragédiám, ktorých sme dnes svedkami, a aby sa neriadený presun tisícov ľudí dostal aspoň trochu pod kontrolu. To je systém, ktorý mnohí odmietajú a odmietajú ho práve tí, ktorí obdivujú už spomínaný austrálsky model. Ale dovoľím si povedať, že austrálsky model – systém nepochybného utlačenia na svoje územie – je v rozpore s medzinárodným právom. Veď vy nemôžete utečencovi povedať: Otoč sa a choď, odkiaľ si prišiel. Akonáhle on povie, že ako utečenec žiada o ochranu, vy ho musíte prijať a potom skúmať, či na vašu ochranu má alebo nemá právo. Až keď súd danej krajiny rozhodne, že na vašu ochranu právo nemá, môžete ho vrátiť.

Š. Evin: Austrálsky model asi nie je najšťastnejšou analógiou, lebo ide o dve úplne odlišné situácie. Do Austrálie nemigrovali, aspoň nie väčšinou, vojnoví utečenci, ale prichádzali za prácou – teda, ako to nazývame my, boli a sú to ekonomickí migranti. A to nie je naša situácia.

Európu tento exodus nezjednotil, ale zdá sa, že ju začína rozdeľovať. Rozdelili ju povinné kvóty utečencov a odlišné pohľady na žiletkové drôtené ploty na hraniciach. Ako to vidíte vy?

O. Prostredník: Celý problém je v tom, že v EÚ neustále prebieha proces, akú mieru zvrchovanosti štáty delegujú na spoločnú úroveň,

ONDREJ PROSTREDNÍK
Pedagóg na Evanjelickej bohosloveckej fakulte UK a šéfredaktor mesačníka Cirkevné listy.

teda na – ako sa ľudovo hovorí – Brusel. A azylová politika je to, čo si jednotlivé štáty chcú držať vo svojej rézii. Takže v EÚ neexistuje jednotná azylová politika. Existujú len čiastkové dohody. Rozhodnutie o udeľovaní azylu sa stále riadi odlišnými pravidlami a je v kompetencii členských štátov. Orgány EÚ nemôžu rozhodovať o tom, na čo nemajú delegované právomoci. Takže viniť Brusel z toho, že nezvláda nápor migrantov, je síce ľubivé, ale len populistické, lebo štáty túto právomoc Bruselu nedali. A ukazuje sa, že je to výborná téma pre politikov na budovanie si domáceho kreditu. Najmä, keď sú pred voľbami, ako je to napríklad na Slovensku. Myslím si, že EÚ musí týmto problémom nejakú pohnúť a môže ním pohnúť len spoločným úsilím všetkých štátov. Ale, opakujem, nestane sa to, kým sa na tom členské štáty nedohodnú. Stačí jediný príklad, ako to funguje – hlasovanie o povinnom prerozdeľovaní utečencov medzi jednotlivé členské štáty, kde sa štáty Višegrádskej štvorky postavili proti.

Ide o to, či o tom hlasoval ten oprávnený orgán. Lebo to je argument aj slovenskej strany – že sa o tom malo rozhodnúť na najvyššej úrovni, teda na summite hláv štátov, kde je

potrebný konsenzus, a nie na stretnutí ministrov, kde stačí na schválenie väčšina...

Š. Evin: Vrátim sa ešte k tým plotom. Stará múdrosť hovorí, že dobré susedské vzťahy vyžadujú dobré ploty. Vďaka Bohu za odstránené ploty v Európe. Na tieto nové ploty sa nemožno pozeráť čiernobiely optikou. Východnú schengenskú hranicu tvorí aj naša hranica s Ukrajinou. A všetci vieme, že táto hranica je plot ako vystrihnutý z bezpečnostnej knižky, strážená špičkovou technikou. Takýto plot chýba na hranici Schengenu okolo celého Stredozemného mora. Chýba preto, lebo sa zdalo, že Stredozemné more je prirodzenou hranicou. Keby sme išli do dôsledkov, tak Dublinský dohovor hovorí, že nelegálnych prišielcov má zachytiť hraničná krajina. My však diskutujeme o plotoch medzi členskými štátmi Schengenu. Do istej miery ich vnímam ako ploty, ktoré majú usmerniť neriadený príviv migrantov cez zelené hranice. Aká je iná možnosť, ako veci dostať aspoň trochu pod kontrolu? Ak nejaká hraničná krajina chce príviv utečencov nejako regulovať a kontrolovať, tak to nemôže byť živelné.

O. Prostredník: Dublinský dohovor je koncipovaný na situáciu, ktorá nezodpovedá tej dnešnej. Ja si osobne myslím, že neexistuje žiadna fyzická zábrana, ktorá by mohla tento exodus zastaviť. Ak sa taká obrovská masa ľudí pohne jedným smerom, jediné, čo ich môže zastaviť, je hrubé násilie. A to určite nikto nechce použiť. Veď ak spravíte plot na maďarskej alebo inej hranici, budete sa pozeráť, ako pred tým plotom ľudia stoja, mrznú a hynú od hladu? Takto sa hranica jednoducho chrániť nedá a nemôže. Toto je pre mňa úplne scestná úvaha.

Š. Evin: Áno – ak je plot nato, aby tí ľudia vôbec neprišli, tak to je naozaj problém. Ja hovorím o plote, ktorý je dobrý vtedy, keď chcem vedieť, kto prichádza, kedy prichádza, koľko ich prichádza a na základe poznania stavu chcem tým ľuďom adekvátne pomôcť. Plot, ktorý som schopný akceptovať, nie je múr, za ktorým stoja tí, čo chcú ísť ďalej, a ja ich cez múr nevidím, nepočujem, nezaujímajú ma. Je

však absolútne nevhodné prirovnávať tieto ploty k tým, ktoré oddeľovali aj nás od ostatnej Európy. Ak neutrálni Rakúšanovia dnes uvažujú o plote medzi dvoma štátmi EÚ a dokonca v rámci Schengenu, tak asi nie preto, aby utečencov nepustili, ale preto, aby situáciu dostali pod kontrolu – aby mohli byť v pomoci efektívni.

Aký je teda maďarský plot? (A dnes už aj iné ploty.)

Š. Evin: Na to celkom presne odpovedať neviem, ale vieme, že keď ho Maďari vybuďovali, následne zorganizovali prechody a vytvorili koridor, ktorým istý čas utečencov prevážali (pomernie organizovane) ďalej – z maďarsko-chorvátskej na maďarsko-rakúsku hranicu. Pravdaže, ploty majú aj iné, silné vnútropolitické poslanstvo.

Jeden akt Bruselu vyvoláva pochybnosti – prečo idú 2 miliardy eur do Turecka (nečlenského štátu EÚ) a nie do vonkajších hraničných štátov EÚ, ktoré volajú aj po finančnej pomoci?

O. Prostredník: Tie prostriedky sú určené na stabilizovanie situácie v táboroch, ktoré sú v Turecku. Veď tam je podľa odhadov okolo 1,8 milióna utečencov. Je to iste veľmi pragmatické riešenie, ktorým sa EÚ chráni pred ďalším prívivom utečencov z Turecka. Jednoducho Turecku dochádzajú prostriedky na udržiavanie táborov a vydržiavanie takého množstva ľudí. Na druhej strane si myslím, že je to len záplata, ktorá dlhodobjšie nepomôže. Udržiavať utečencov v táboroch je len dočasné riešenie – pre nich aj pre štáty, ktoré tábory zriaďujú. Tábory predsa nemôžu byť trvalým riešením. Tábory nie sú prostredím, kam tí ľudia išli a budú z nich neustále unikať. Takže – toto ani ja nepovažujem za dobré riešenie.

Existuje vôbec nejaké dobré riešenie?

O. Prostredník: Celkom určite je aspoň časťou tohto riešenia stabilizácia politickej situácie v krajinách zmietaných vojnami a vytvorenie podmienok na návrat utečencov. To na jednej strane, aby sa zastavil

ich príviv. Lenže tu sú už obrovské masy ľudí, ktoré sa asi neplánujú vrátiť do svojich pôvodných domovov. A situácia v Sýrii sa nerieši. Veľmoci, poučené z Afganistanu, kde intervenovali Sovietske vojská, z Iraku, kde intervenoval Západ a najmä Američania, sa jednoducho nehrnú do toho, aby zasiahli pozemnými silami. Takže tí ľudia budú odchádzať naďalej...

...a Sýria mala pôvodne vyše 20 miliónov obyvateľov...

O. Prostredník: ...preto si myslím, že akékoľvek úvahy o zastavení tohto exodu sú irelevantné. Tí ľudia jednoducho odtiaľ odídu a prídu sem. Nám ostáva iba jedno – riešiť to, ako tu s nimi budeme spoluponažívať.

Š. Evin: Ešte sa vrátim k prvej tvojej otázke – prečo tak naraz a prečo teraz. Nuž – jednoducho sa vyčerpali medzinárodné humanitárne zdroje v Jordánsku a Turecku a do táborov prišla bieda. Tie peniaze, ktoré si spomenul, nemajú vyriešiť situáciu v táboroch; majú len pomôcť udržať ich v akom-takom prežitiaschopnom stave. Aj ja si myslím, že Európa už nikdy nebude taká, akou bola pred týmto prívivom utečencov. Na to je ich príliš veľa. Naozaj je pred nami hľadanie odpovede na otázky, ako budeme na tento fenomén reagovať a ako budeme s týmto problémom žiť...

Začínajú sa vyratúvať možné ekonomické prínosy novej pracovnej sily... štáty sa chystajú vyberať si takých alebo onakých utečencov a pod. Tento pohľad cez peniaze trochu vyrušuje...

Š. Evin: ...ale do istej miery má svoje racionálne jadro. Európske sociálne systémy boli nastavené v rámci istej rovnováhy, ktorú narúša už demografický vývoj v samotnej Európe. Keď príde určitý počet ľudí do danej krajiny a budú závislí na podpore zo sociálneho systému, môže to spôsobiť problém. Nevie, ako to budú riešiť Nemci, ktorí hovoria, že aj ten počet, ktorý majú prijať, je málo pre potreby ich pracovného trhu. Fakt je ten, že Európa rieši niečo, čo doteraz asi nikto riešiť nemusel. Takže sa nečudujem, že veľmi nevieme, ako na to,

najmä keď do všetkého ešte hovorí 28 krajín so svojimi predstavami, potrebami, možnosťami...

Základná otázka – čo je integrácia imigrantov?

O. Prostredník: Integrácia je naozaj veľká téma. Už od začiatku sa narobilo množstvo chýb, a to nemám na mysli tento rok. Veľkým problémom najmä vo Francúzsku, ale aj v Belgicku a ostatných západoeurópskych krajinách bolo a vlastne je to, že sa do konfliktu dostali dve európske hodnoty/princípy, a to náboženská sloboda na jednej strane a rešpektovanie slobody iných ľudí na strane druhej. V mene týchto princípov sa stalo, že islamské komunity boli ponechané, aby kultivovali svoje pôvodné hodnoty, ktoré nie vždy boli v súlade s európskymi humanistickými hodnotami. Povieť iba jeden príklad – rovnoprávne postavenie mužov a žien. Hlavnou otázkou integrácie teda je: Ako dokážete ľudí, ktorí vyznávajú

z náboženských dôvodov isté hodnoty, presvedčiť, že sa týchto hodnôt musia vzdať a musia akceptovať humanistické európske hodnoty. Tieto a podobné problémy priviedli Angelu Merkelovú k výroku, že multikulturalizmus zlyhal. Bolo to v situácii, keď moslimskí rodičia na istej škole odmietali púšťať dievčatá na telocvik a plávanie. Čo je samozrejmosťou pre našu kultúru. A vtedy to Merkelová povedala, výrok sa zovšeobecnil a ujal. Toto je teda konflikt, ktorý tu je – máme rešpektovať náboženskú slobodu, no na druhej strane – aby sme jasne pomenovali, že vyžadujeme, aby rešpektovali naše humanistické hodnoty.

Aby rešpektovali, alebo aby ich prijali za svoje a zžili sa tak s prostredím, do ktorého prišli? To je asi problém?

O. Prostredník: No – asi áno... Keď raz navštevujú európsku školu, potom musia prijať pravidlá,

ktoré platia na tej škole. Ale to je aj medzi nami. Veď aj medzi nami žijú rodičia, ktorí povedia, že nebudú deti posilať na sexuálnu výchovu a argumentujú náboženskou slobodou.

Opustíme tému plotov a delenia Európy a financií. Myslím si, že toto všetko je riešiteľné, ak na to bude vôľa. Prejdime k inému problému – obavám z islamizácie Európy. Ustojí kresťanská Európa takýto prílev islamu?

Š. Evin: Či kresťanstvo ustojí islam? Nuž, kresťanstvo ustojí všetko, ale neviem, či to ustojí Európa. To sú dve rôzne veci. Kresťanstvo je jedna téma a Európa druhá. Lebo dnešná Európa nie je kresťanská. Len sa možno tak javí pri veľmi, veľmi globálnom pohľade. Naozaj nie sme moslimský ani hinduistický svet, ale my sme už postkresťanská alebo pseudokresťanská Európa, ktorá má len nejaké

kultúrne kresťanské korene. Kde je živé kresťanstvo apoštola Pavla? Ale – späť k otázke. Zdá sa, že multikulturalizmus naozaj zlyháva, a to nielen na hodinách telesnej výchovy v Nemecku, ale v širších súvislostiach. Pred niekoľkými rokmi vo Francúzsku vyvolali obrovské napätie mladí ľudia pôvodom z Alžírsku, ktorí protestovali proti policajnému násiliu voči niekomu z ich komunity. Treba povedať, že nielen vo Francúzsku, ale aj v iných krajinách západnej Európy už desaťročia žijú moslimské a iné komunity, ktoré nie sú dodnes integrované. Žijú vo svojich uzavretých komunitách a dodnes neprijali európsku kultúru. Len z politickej „korektnosti“ – zdôrazňujem úvodzovky, lebo ide skôr o nekorektnosť – sa o týchto veciach nehovorí. V anglickom Birminghame je dnes moslimský starosta, a, napríklad, pakistanské komunity sú neintegrované spoločnosti. A to aj preto, lebo dochádza k stretu dvoch životných prístupov. Ten nieeurópsky (Blízko- Stredo- Východný, africký...) je prístup korporatívny. Tam sa vyznáva a uznáva rod, kmeň, klan. A to vidno aj teraz – oni z tých táborov posielajú do Európy, pokiaľ sa dá, najsilnejšieho člena rodiny. Potom on, v rámci azylových procedúr a zákonov, pozve k sebe zvyšok svojej rodiny, lebo využije medzinárodné právo, ktoré hovorí, že rodina má byť spolu – nemá byť rozdelená. A to som nespomenul náboženstvo a ich životnú filozofiu. Proti tomu stojí európsky prístup, ktorý je individualistický, teda postavený na jednotlivcovi. Si tu – funguj, presad' sa. Keď oni prídu do tohto nášho individualistického sveta, nie sú schopní sa mu prispôsobiť, aspoň nie väčšina z nich. A tak je len prirodzené, že vytvárajú svoju komunitu pre svoj spôsob života. Oni sa nemôžu a asi ani nechcú integrovať do Európy podľa našich predstáv. Tak zostávajú na okraji spoločnosti, izolovaní, možno aj chudobní...

O. Prostredník: Ja si myslím, že Európa je kresťanská. Aj keď nie v tom zmysle, že by bola plná kresťanov, vyznávajúcich svoju vieru pri každej príležitosti. Európa však vyrástla z kresťanského presved-

čenia a hodnôt, ktoré v Európe máme a vyznávame, sú hodnotami, voči ktorým ako kresťania nemôžeme mať námietky. Humanizmus, ktorý vládne v Európe, je produktom kresťanstva a kresťanstvo by sa nemalo vymedzovať voči humanizmu v tom zmysle, že je to niečo nebezpečné, zlé. Našou úlohou ako kresťanov vyznávajúcich svoju vieru je viesť dialóg s humanistami, hovoriť im, prečo by mali byť vyznávajúcimi kresťanmi. Ako kresťania by sme však v otázke spolupráce s islamom mali humanizmus chápať ako spojenca a nie ako nepriateľa. Myslím si, že kresťania robia veľkú chybu – aj tí na Slovensku – v zmysle, že vidia nepriateľa aj v islamizme, aj v humanistickej Európe. Kresťania by sa mali hlásiť k Európe, ktorá je humanistická a je produktom kresťanstva. V súvislosti s utečencami je pre kresťanov v súčasnosti veľkou úlohou hľadať spôsob, ako s nimi žiť a nepozerať sa na nich ako na takých, čo nás ohrozujú, čo sem prichádzajú programovo, aby do Európy priniesli islamskú kultúru a islamizovali Európu. Ja si myslím, že sem prichádzajú aj kvôli tomu, že vidia európske hodnoty, ako sú sloboda – sloboda prejavu, sloboda pohybu a ďalšie, ktoré vo svojich islamom ovládaných krajinách nemajú.

Š. Evin: To vysvetlenie do istej miery sedí. Jedna analýza hovorí, že snaha o sekularizmus v moslimskom svete zlyhala a je tam veľa ľudí, ktorí túžia po akejsi zdravej podobe sekularizmu, aby mohli praktizovať svoju vieru súkromne a neboli pod štátnym náboženským terorom. Aj to je jeden z motívov na vysťahovanie sa aj z oblastí, kde nie sú vojnové konflikty.

A ešte jedna poznámka k integrácii, či budúcemu spolužitiu. Mne sa zdá, že pri tomto strete moslimov s Európou oni majú – alebo budú mať – navrch. Prečo si to myslím? Oni sú presvedčení, že existuje vzkriesenie. V Európe sa aj viera vo vzkriesenie vytráca. Oni sú presvedčení, že existuje Posledný súd, kde budú zhodnotené činy človeka, sú presvedčení, že existuje peklo a že človek môže byť zatratený, alebo nebo... Sú presvedčení, že jestvuje pravda. My v Európe hovoríme, že niet

absolútnej pravdy, každý má svoju pravdu. A keďže sú o pravde presvedčení, sú za pravdu ochotní aj niečo nasadiť. My v Európe nie sme ochotní za pravdu spraviť nič, lebo ju takmer nevyznávame. Preto si myslím, že budú mať v Európe navrch. Nie v prvej ani v druhej generácii. Použijem príklad z Nemecka. Po druhej svetovej vojne bolo Nemecko bez mužov, a tak vieme, že dovezli z Turecka množstvo robotníkov, tzv. gastarbeiterov, lebo nemal kto robiť. To neboli migranti, ani utečenci. Prvá generácia – žiadny problém, druhá generácia – takmer žiadny problém, ale tretia generácia sa začína pýtať, kde sú ich korene. Zistilo sa, že ani tretia generácia týchto pôvodných gastarbeiterov nevie po nemecky. Žijú v uzavretých komunitách, takže dodnes nie sú integrovaní. Neprijímajú západné hodnoty a zrazu sa napr. vo Frankfurte objavujú požiadavky, aby tam boli ich mestské štvrte spravované právom šarija. Asi nemajú na myslí stínanie hláv a odtínanie rúk (hoci pôjde aj o to), ale chcú, aby v ich štvrtiach vládol spôsob života adekvátny ich náboženskému presvedčeniu. Myslím si, že toto sa stane aj pri tejto vlne imigrantov z moslimského sveta. Možno o 40 rokov. V Európe málokto vie po arabsky, takže takmer nikto nevie, čo sa hovorí a deje v ich mešitách. Takže ja v integráciu moslimov v Európe neverím. Aj preto, lebo keď sa pozrú na dnešnú Európu, tak vidia síce nejaké humanistické hodnoty, ale vidia aj obrovský morálny úpadok nášho sveta. Oni sa desia toho, ako narábame s alkoholom, ako narábame so sexualitou a podobne. No zároveň si myslím, že keď sem prichádzajú a my ich máme prijať, tak by sa mali prispôsobiť – aspoň do istej miery – požiadavkám, ktoré prezentujeme my. Spomeniem len odtlačky prstov na doklady a registráciu – odmietajú to a my, keďže vyznávame ľudské práva, nechávame to jednoducho tak. To je len drobný príklad, ale ilustruje, že tento problém Európa nezvláda.

O. Prostredník: Ja sa v tejto súvislosti obávam, že príliš mnoho ľudí naletelo na Huntingtonovu tézu o tom, že kultúry sú vo vzájomnom konflikte, teda že ide o boj/stret

kultúr, a že dnes sme súčasťou jedného z tých konfliktov. A my musíme bojovať, aby sme tú svoju kultúru uchránili. V kontexte toho, čo sa deje, sa to zdá byť veľmi racionálne a presvedčivé, a tak sa to objavuje aj v kázňach a úvahách mnohých kresťanov. No ja si myslím, že je to sebazničujúci postoj, ktorý vedie ľudí do boja, do konfliktu, ktorý nemôže vyhrať ani jedna strana. Jediné riešenie je dialóg kultúr a nie konflikt kultúr – nie zrážka kultúr, ale stretnutie sa kultúr a podanie si rúk. Veď takéto stretnutia sa dejú aj vnútri kultúr. Samozrejme, nájdu sa aj takí, čo hľadajú konflikt, ale – a to som presvedčený – väčšina je takých, čo hľadajú cesty k tomu, aby si podali pri stretnutí ruky, aby mohli vedľa seba spolu existovať. Jednoducho – globálny svet, globalizácia, ktorá prebehla v posledných 2–3 desaťročiach, nás k tomu dovedla. Ľudia sa presúvajú z jedného miesta na druhé, informácie sa vymieňajú a presúvajú obrovskou rýchlosťou z jedného konca sveta na druhý a my sa nemôžeme tváriť, že stojíme mimo tohto procesu. Nikto nestojí mimo. A preto – jediná možnosť je hľadať spôsob, ako spolu žiť s ľuďmi, ktorí sem prichádzajú.

V 90-tych rokoch som pracoval pre jednu medzinárodnú organizáciu a dostal som sa pomerne často do Afriky. Keď sme ešte boli vo východnej socialistickej Európe, mysleli sme si, že sme najchudobnejší na svete. No keď som videl, ako sa žije v Afrike, dávno pred terajším exodom som si uvedomil, že tí ľudia sa jedného dňa zodvihnú a prídu do Európy. To sa teraz deje a nikto tomu nezabráni. Treba si uvedomiť, že migračné pohyby tu boli odjakživa. Je však možné, že sa budeme musieť zmeniť aj my a možno aj kresťanské vnímanie sveta...

Stále je tu otázka, na ktorú nik neodpovedá: My chceme, aby sa integrovali – chcú to však aj oni?

Š. Evin: Ideu dialógu pri strete kultúr považujem za vynikajúcu. My sme však aj bez iných kultúr prestali viesť v Európe zmysluplný a slobodný dialóg. Dali sme si náhubky cez tzv. politickú korek-

nosť, jednosmernú pluralitu, ktorá je veľmi zdeformovaná a stratili sme schopnosť kritického dialógu. To je problém. My nedovoľujeme, aby ľudia mali rôzne názory. Keď má dnes niekto iný názor, ako je názor akéhosi hlavného prúdu, tak hneď dostane nálepku a nie je „in“ – je len akýsi „fób“. Napríklad – keď aj v tomto rozhovore čiastočne spochybním možnosť integrácie moslimov do našej kultúry, tak mi povedia, že som „xenofób, islamofób“; ak nesúhlasím s názormi na homosexualitu, som „homofób“. Z pôvodného slova pre strach (a strach je aj legitímny) sa stalo slovo pre označenie odporu až nenávisť, hoci daný človek len vyjadruje svoj nesúhlas alebo polemizuje s inými názormi a postojmi. Dnes má človek obavu sa k takýmto problémom kriticky vyjadrovať, a to už ani nehovorím o otvorenej kritike ničoho, s čím nesúhlasím. Ja som za dialóg, ale my ho nevedieme ani medzi sebou, nieto ešte s cudzou kultúrou.

O. Prostredník: V otázke bolo spomenuté, že my chceme, aby sa integrovali, ale či to chcú aj oni. Ja sa skôr obávam, že sme to vlastne my, kto nechce, aby sa integrovali. Prečo vznikajú ich izolované komunity? Nie je to preto, lebo Turci boli gatarbeiteri a my chceme, aby nimi aj ostali? Alebo Vietnamci – aby som povedal príklad zo Slovenska – vozia lacný tovar, čo nám vyhovuje, keď ho kupujeme; ale v našich očiach sú to len akísi pašeráci lacného tovaru, ktorí medzi nami nemajú čo robiť. Berieme ich ako „nečistých“, ako tých, ktorí k nám nepatria a sme radi, že sú kdesi uzavretí, lebo patria iba na trhoviská...

Š. Evin: Súhlasím s tým, že to platí o Slovensku a možno aj o našich susedoch. Historicky je to dané možno aj tým, že nemáme koloniálnu skúsenosť a minulosť, takže sme neboli účastní takéhoto pohybu národov, nemuseli sme riešiť následky kolonizácie a niest zodpovednosť za etniká a krajiny mimo nás. Túto skúsenosť západoeurópske koloniálne krajiny majú, a predsa sa Pakistanci v Británii alebo Alžírčania vo Francúzsku až tak veľmi neintegrovali. A nedá sa povedať, že by Francúzi alebo Briti

boli nastavení negatívne voči tým cudzím. Napriek tomu sa mi zdá, že to v Európe nefunguje.

O. Prostredník: Ak máme na Slovensku čistý štít a nemusíme riešiť svoje podlžnosti z minulosti, prečo sa do toho nepustíme – prečo sa nechceme ani pokúsiť o dialóg, prečo sa ani nepokúšame hľadať riešenia, ktoré by mohli byť lepšie ako sú tie britské, francúzske či nemecké?

Š. Evin: Nešťastím Slovenska je to, že náš premiér aj vláda zaujali stanovisko bez toho, aby prebehla čo len minimálna diskusia.

...treba prirátat aj parlamentnú opozíciu, ktorá sa – na počudovanie – veľmi rýchlo stotočnila, v tomto prípade, so stanoviskom vlády...

Š. Evin: Veď oni o tom ani nerozprávali. Postoj, ktorý zaujalo Slovensko, je výsledkom politického, možno intuitívneho alebo až insitného pohľadu na problematiku, bez akejkoľvek diskusie. Na Slovensku, rovnako ako v Európe, reálna diskusia vymrela. Diskutujú politici medzi sebou, ale to je ich povolanie. No ani nemajú s kým – kedy sa ozvala nejaká naša osobnosť, alebo aspoň osoba z akademického sveta, aby otvorila diskusiu k nejakému páľčivému problému? Takto sa krajina/krajiny nespravujú.

...ale to je z iného súdka. Uzavríme tému, kvôli ktorej sme sa zišli. Povedali ste svoje názory, nie vo všetkom ste sa zhodli, ale o tom je diskusia. No predsa len na záver, možno ešte raz v skratke: Čo stojí pred Európou v najbližšom čase? Čo sa musí stať, aby sa veci pohli nejakým smerom?

O. Prostredník: Predovšetkým sa musíme zbaviť strachu z toho, čo sa okolo nás deje, nech je ten strach akokoľvek prirodzený, alebo dokonca aj odôvodnený a pochopiteľný. Našou úlohou je strach prekonávať a nie sa mu poddávať. Veď je to aj výzva Starej i Novej zmluvy: strach nepatrí do života kresťanov. A hrozba islamizácie? Myslím si, že Európa musí zostať pluralistickou spoločnosťou. Ak prichádzajúce komunity budú chcieť žiť podľa svojho vyznania

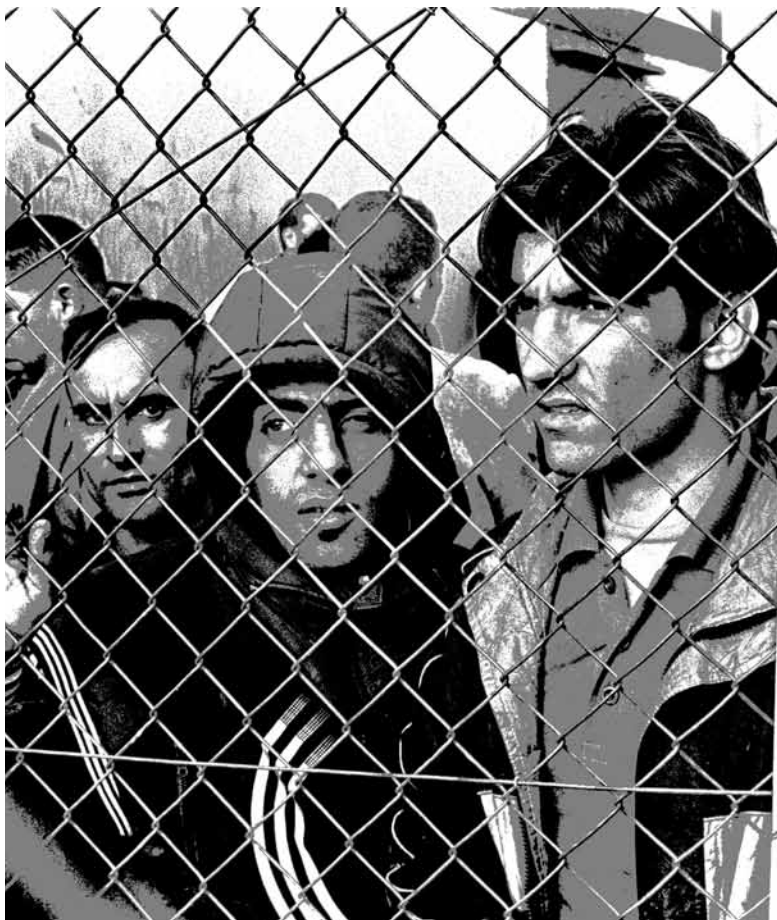
a náboženstva, tak na to musia mať právo. Ale v takých medziach, ktoré nebudú ohrozovať, prípadne obmedzovať práva ostatných spoločstiev. Jednoducho – európska spoločnosť musí asi pochopiť, že sa čosi mení a že sa musí zmeniť aj ona. Predstava o tom, že kresťania majú monopol na Európu, bude asi v blízkej budúcnosti prekonaná. Zrejme toto bude dôsledok týchto obrovských migračných tokov a my sa musíme pripraviť na to, aby sme v budúcom výslednom spoložití stratili čo najmenej.

Nebojíte sa, že to nezvládneme a vnútorné rozpory v EÚ rozdelia toto spoločenstvo tak, že zanikne?

O. Prostredník: Iste to ešte nejaký čas bude Európou otriasať, ale ja si myslím, že prínosy zo spoločného európskeho projektu prevážia. To si uvedomujú aj tí politici, ktorí majú veľmi silné reči – že ak by prišlo na lámanie európskeho chleba naspäť na odrobinky, nebolo by to dobré pre nikoho.

Š. Evin: Toto je začiatok niečoho, čo je v živote Európy bezprecedentné. A ja si naozaj netrúfam povedať, ako to pôjde ďalej. Určite dôjde k veľkým spoločenským zmenám, ale aké to budú zmeny, neviem povedať. Možno stratíme kus svojho pohodlia, lebo sa oň budeme musieť podeliť s inými, alebo nám to pohodlie tí druhí jednoducho zoberú... Nevie, ako to bude. Žijeme si v bavlnke svojho pohodlia už 70 rokov od vojny, no žiadne impérium nevydržalo naveky a nevydrží ani Európska únia. Žiadne hranice nie sú definitívne. Ľudia sa budú pohybovať, vyhladované národy sa budú sťahovať tam, kde si myslia, že sa nasýtia. Či bude pri tom veľký tresk alebo malý, tiež neviem. Ale ako kresťan som presvedčený, že môj domov je v novom nebi a v novej zemi, ktoré pripravuje náš Stvoriteľ a Spasiteľ, a preto môžem na tejto zemi žiť tak, aby som reprezentoval Božie kráľovstvo. To pre mňa znamená byť vládny, ústretový, pohostinný a láskavý voči tým,

ktorí sú v núdzi, ale zároveň od nich aj očakávať, že sa prispôbia spôsobu života, ktorý vyznávam ja. A tu použijem starozmluvný aj novozmluvný príklad: Židia boli povinní prijať hostí, aj utečencov. Mohli sa u nich zamestnať, ale keď prišiel „šabat“ – deň odpočinku, tak platil pre každého bez výnimky. Teda aj pre cudzincov a prišielcov. V Novej zmluve píše apoštol Pavol Rimanom – hoci už nežije v teokracii, ale v komunite veriacich pod autoritou rímskej vlády –, aby rešpektovali moc, ktorú Boh zveril vrchnosti, lebo je tu na spravovanie vecí celého spoločenstva. Takže ja sa domnievam, že máme tých ľudí prijímať, byť k nim ústretoví a ak im my preukážeme autentickú, kristovskú lásku a záujem, možno to zmení/osloví aj moslimov a nielen ich. Ale zároveň považujem za čestné povedať im, že ak chcú žiť na našom dvore, tak nech rešpektujú naše zásady a hodnoty. ■

132

New York – Madrid – Londýn – Bejrút – Paríž

A predtým Srebrenica...

A predtým...

A predtým...

Kedy a kde bude nabudúce...?

Keď som sa to v sobotu ráno dozvedel, otvoril som Bibliu v ten deň prvý raz.

Len tak – naslepo. Čo povie?

Prehovoril Izaiáš: *Tak ako si oni zvolili vlastné chodníky a v ohavnostiach sa kochali, aj ja si zvolím ich nešťastie a privediem na nich hrôzu (Iz 66, 4)*

Siločiary zla prekresľujú svet.

Historicky bezmocní miera svoje zbrane na historicky mocných.

No zomierajú dnešní nevinní.

Druhý raz som otvoril v Biblii zámerne knihu Žalmov.

A slová sa znovu ponúkli samé.

Prehovoril žalmista Anaf: *Bože, nezostaň ticho, nemlč...*

Veď tvoji nepriatelia sa búria, tí, čo ťa nenávidia dvíhajú hlavy. (Ž 83, 2–3)

Umieranie vchádza do životov.

V priamom prenose.

Stínanie hláv. V priamom prenose.

Bombardovanie a exodus. V priamom prenose.

A ostnaté drôty.

Aj tretí raz v ten deň som otvoril Bibliu – tento raz Novú zmluvu.

A pretože sa rozmnoží neprávosť, v mnohých vychladne láska.

Kto však vytrvá do konca, bude spasený. (Mt 24, 12–13)

PRIATEĽSTVO AKO UKAZOVATEĽ KVALITY ŽIVOTA

TIBOR MÁHRIK

Biblická múdroslovná literatúra, do ktorej patrí aj kniha Prísloví, obsahuje vzácne myšlienky a nadčasové posolstvo úvah a pozorovaní v nádhernej poetickej forme. Človek až žasne nad ich hĺbkou a aktuálnosťou. Akoby ich autori – a to žili pred viac ako 3000 rokmi (!!!) – ich písali v našom čase. Napriek zjavným evolučným zmenám v kultúrach sa tak tieto výroky stávajú výkričníkom akejsi nemennosti podstaty človeka a spoločnosti, v ktorej žije a ktorú spoluvytvára. Niektoré už v minulosti prenikli do rozličných kultúr. Rôzni autori a myslitelia ich „zviditeľnili“, vďaka čomu žľudovali a súčasne sekulárne prostredie západnej civilizácie ich nezriedka vníma ako svoje. Väčšina z nich však ostáva neznáma – aj keď mimoriadne aktuálna. Dnes budeme uvažovať nad Pr. 27, 10 – ... *priateľa svojho otca neopusti.*

Ide o pomerne jednoduchú tézu, zaujímavú radu do života, inšpiratívny etický imperatív, ale aj pozoruhodný indikatív stavu kvality života, vyspelosti civilizácie a úrovne (ne)usporiadanosti vzťahov v spoločnosti. Pokúsme sa preniknúť do naznačených obsahových rovín.

1. Ak „nemám opustiť priateľa svojho otca“, stojí to na predpoklade, že musím svojho otca mať, resp. musím ho poznať. Žiaľ, v tomto ohľade začíname v našej spoločnosti ťahať za kratší koniec už niekoľko desaťročí. V anglosaskom prostredí je v odbornej literatúre, zameranej na problematiku rodiny, už bežne používaný termínus technicus patchwork family (patchwork = zlepenec, zlátanina). Označuje sa ním rodina, v ktorej žijú deti, ktoré majú rôznych otcov a rôzne mamy. Nezriedka medzi nimi niet skutočného brata a sestry v pravom význame slova. Kríza inštitúcie rodiny tu nie je problémom, ale dôsledkom, indikatívom hlbších problémov a rozkladu spoločnosti.

Slovensko nie je výnimkou. Súčasné trendy po štvrtstoročí života v otvorenej spoločnosti vykazujú nielen znaky krízy inštitúcie manželstva a rodiny, ale dochádza aj k predefinovaniu pojmov „otec“ a „matka“ po obsahovej stránke. Teda nestačí len „mať“ otca, prípadne „poznať“ svojho vlastného otca, ale nalievajú sa stáva výzva „rozumieť“ a „chápať“, kým je vlastne otec, čím sa vyznačuje, aká je jeho úloha a miesto v mojom živote. Iba ak ho mám, ak ho poznám, potom je možné otvoriť rozmer toho, aké miesto mám ja v jeho živote s ohľadom na jeho priateľov.

2. Ak „nemám opustiť priateľa svojho otca“, potom sa predpokladá, že môj otec priateľov má, resp. nejakých mal. Tento predpoklad otvára rozsiahlu tému, ktorá sa týka osobnostného profilu môjho otca a charakteru spoločnosti, v ktorej žil. Opäť nazreva do amerického prostredia, v ktorom je úžasná migrácia ľudí a častá zmena trvalého bydliska samozrejmosťou. V 90-tych rokoch sa zvyklo vraviť o mužoch v strednom veku, že nie sú dostatočne aktívni a profesionálne zdatní, ak sa nestahujú 1x za 5 rokov na iné, lepšie miesto. To bolo trendy.

Posúva sa prirodzená otázka – je možné v takej spoločnosti vytvoriť priateľstvo? Alebo aj inak: aká je hĺbka priateľstva, ktoré takto vznikne? Samozrejme, nielen charakter kultúry danej spoločnosti – aj pro-

fil osobnosti je dôležitý. Pre lepšie porozumenie nám pomôžu otázky typu: Je môj otec uzavretý? Je obľúbený? Aký to bol/je človek? Stojí o priateľov? Vie im to dať najavo? Čo za ľudia sú jeho priateľmi?

3. Ak „nemám opustiť priateľa svojho otca“, potom musím vedieť, kto to je, ak vôbec je. To však predpokladá taký vzťah môjho otca ku mne, ktorý so sebou prináša komunikáciu na takej úrovni a kvalite, že na jednej strane je môj otec ochotný „prezradiť“ mi svojich priateľov... a na druhej strane ja mám „záujem“ ich poznať. Mám teda otvorený, partnerský vzťah s vlastným otcom, poznám jeho priateľov a oni poznajú mňa. Dnes je však zložitá situácia. Otcovia si často žijú svoj život a málokedy sa stáva, že niekto doň aj vidí. Otcovia si chránia svoj svet aj pred manželkami, aj pred deťmi. Je to akýsi psychologický problém, ktorý ich vháňa do samoty. Komunikácia býva povrchná. Bojíme sa hĺbky a odkrytia intimity.

Ale je aj iný problém – časový. V literatúre sa spomína tzv. fantóm otca ako problém dnešnej uponáhľanej doby. To znamená, že otec sa doma len „mihne“. Je síce doma, ale vlastne nie je. Niet času na hlbšiu komunikáciu. Štatistiky hovoria, že rodičia s deťmi komunikujú (tým nemyslíme otázky typu: „Si hladný?“) v priemere 4 minúty za týždeň (!!!). Nedostatok komunikácie spôsobuje ochladnutie vzťahov a to má za následok oslabenie komunikácie, čím vzniká začarovaný kruh. V ňom sa človek človeku odcudzuje. V rodine aj na pracovisku. V takom prípade nemá syn koho opustiť, pretože o svete svojho otca nevie nič, aj keď by ho denne stretával v kuchyni pri raňajkách...

4. Ak syn „nemá opustiť priateľa svojho otca“, aká osobnostná a charakterová kvalita syna sa v takomto prípade predpokladá? V prvom rade musí byť osobnosťou, ktorá vie, čo to znamená neopustiť. Musíme si však uvedomiť rozdiel vo význame slova „vedieť“ v hebrejskom chápaní od „vedieť“ v ponímaní helénskom, resp. gréckom. Naša kultúra (i vzdelávanie) je výrazne poznačená gréckym spôsobom myslenia. To je výrazne analytické, informatívne, abstraktné a teoretické. Na rozdiel od hebrejského, ktoré je syntetické, holistické, komplexné, praktické a vzťahové.

Keďže ide o text Starej zmluvy, tak ide o hebrejský spôsob uvažovania, pre ktorý je typická jednota slova a činu. Najlepšie to vidieť na príbehu stvorenia: Boh

ZO SVETA

Zo zahraničných zdrojov vybrali a preložili LUCIA BECHNÁ a JOSÉ CALVO

Medzinárodný deň modlitby za prenasledovanú cirkev sme si pripomenuli 1. a 8. novembra. V Iraku, napríklad, sa počet kresťanov znížil z jeden a pol milióna na 300 tisíc. Okolo 50% sýrskych utečencov (zo 4 miliónov) sú kresťania. V Pakistane a Sudáne, kde vládne právny systém šaría, su kresťania odsúdení na smrť za „odpadlivosť“ alebo „rúhanie“. V Iráne, napriek zákazu všetkej kresťanskej aktivity, cirkvi rastie.

Černošské zbory v Amerike sú znovu terčom rasistických útokov. V okolí Fergusona (kde sa minulý rok konali veľké protesty, keď jeden policajt zabil černocha) sa už 6 zborov stalo terčom podpaľačov. Hoci lokálne požiarne a policajné služby ešte nenašli vinníkov, považujú útoky za prejav náboženskej a rasistickej nenávisťi.

Armor of Light (Zbroj Svetla) je film o jednom evanjelikálnom kazateľovi, ktorý skúma komplikovane vzťahy medzi kresťanskou kultúrou a používaním (a obranou používania) zbraní. Premiéra v amerických kinách sa konala 1. októbra.

povedal – a stalo sa. Tu je ukotvené aj Magnum Mysterium, teda veľké tajomstvo inkarnácie Boha v Ježišovi Kristovi – Slovo sa stalo Telom. Neviditeľné sa stalo viditeľným a tvorí dokonalú jednotu. Podľa nášho textu teda syn nielen vie, nielen pozná teóriu, nielen má akúsi vedomosť a predstavu o tom, čo by mal robiť, čo by sa patrilo, čo je náležité; ale to aj životom dokáže uskutočniť, realizovať. Preskriptívna dimenzia etiky harmonizuje s deskriptívnou. Pre takého syna nie sú rozhodujúce teórie, koncepty, myšlienky... ale činy a život. Rozumie životu, rozumie, čo to znamená opustiť, a – nespraví to.

5. V tejto úvahe sa k problému možno postaviť aj z inej strany. Je totiž prirodzené pýtať sa, či potrebuje priateľ môjho otca – mňa. Načo? Aká je moja úloha v jeho živote? Čo sa odo mňa očakáva? Kto určí, ako mám naplniť túto úlohu – ja, alebo on?

Pri podrobnejšej exegéze textu sa vynoria zaujímavé súvislosti. Syn by nemal opustiť svojho priateľa a tiež priateľa svojho otca. V epicentre príslovia je priateľstvo. Slovo „opustiť“ v tomto kontexte naznačuje to, že syn sa dokáže prakticky postarať o svojho priateľa i priateľa svojho otca, ak sa ocitnú v núdzi. Vektor Božieho apelu smeruje na vnútorný svet syna, na jeho postoje voči okoliu. Ako zareaguje, keď je jeho priateľ v núdzi? Keď priateľ jeho otca potrebuje pomoc? Boh naše vzťahy vernosti a lásky ukotvuje do reality všedných vecí. V bežných prirodzených veciach je skryté tajomstvo nadprirodzena.

Blízky priateľ, hovorí príslovie, je cennejší ako vzdialený brat. Hodnota priateľstva sa tak stáva významným indikátorom kvality medziľudských vzťahov a spirituality. Nie však povrchného priateľstva, deklarovaného formálne, ale takého, ktoré je dokázané v zložitostiach života. Je potrebné požičať auto? Je potrebná finančná výpomoc? Očakáva sa zmena súkromných priorit v mene priateľstva? Treba pomôcť na stavbe? Pri výchove detí? V manželskej kríze?... Tam, kde je skutočné priateľstvo, tam sa to deje. Bez veľkých rečí a analýz.

A aby otázok nebolo dosť – keďže filozof miluje otázky – v akom rodinnom a spoločenskom prostredí sa malý chlapec formuje v syna, ktorý neopustí priateľa? Aká spoločnosť, komunita, rodina... dokáže vytvoriť podmienky a prostredie, v ktorom sa urodia „hrdinovia lásky“? Totiž v tomto texte sa pod pojmom „neopustiť“ nemyslí akési krčovité pridržanie sa priateľa, z ktorého mám osoh či zisk. To nie je ťažké. To je dokonca prirodzené. Tu sa myslí môj aktívny prístup, moja intervencia, ktorá ma bude niečo stáť, bolieť či vyžadovať dobrovoľné sebaobmedzenie. Tu sa dotýkame nadprirodzena. Veď blahoslavenejšie je dávať, než brať.

Priateľstvo je hodnota, ktorú cieľavedome znovu objavuje celý anglosaský svet. Niektorí mienkotvorní odborníci z oblasti psychológie zahájili frontálnu kritiku prehnaného individualizmu. Sociológovia bijú na poplach a namiesto trendového životného postoja v štýle „independence“ (nezávislosť) takmer 20 rokov zdôrazňujú iný postoj – „interdependencie“ (vzájomná závislosť). Nie náhodou filmový priemysel od 90-tych rokov podporuje tvorbu filmov, v ktorých priateľstvo, oddanosť zmluve, solidarita s hendikepovanými tvorí základný rámec scenára (Titanic, Forest Gump, Zelená míľa, Zachráňte vojaka Ryana, Priatelia...). Nevie, ako je to na Slovensku... Jedno je však zrejme – zdá sa, že zdravá kontinuita ľudského rodu závisí do veľkej miery od toho, ako sa generácia detí dokáže s láskou a porozumením zachovať ku generácii rodičov. Vzťah „syna“ k „priateľovi svojho otca“ tak treba považovať za významný indikatív toho, či vektor rozvoja našej spoločnosti ukazuje k rozvoju, alebo k úpadku. ■

TIBOR MÁHRÍK
(Kazateľ Cirkvi bratskej, publicista
a vysokoškolský učiteľ.)

Chtěl jsem nejdřív napsat nějakou zprávu o tom, co se tady děje, ale protože se tady nic závažného neděje, tak jsem to po dvou hodinách vzdal a napsal jsem to, co mi v poslední době Pán klade na srdce a to je BUDÍČEK!

KOLIK JE HODIN?

JIŘÍ DOHNAL

(Kazatel-misionár v Rovinji.)

Když tady u nás v Rovinji přijde podzim, je to parádní podíváná. Město se vyčistí, vlaštovky se shlukují v hejna a posedávají na stromech a římskách, aby se připravili na odlet do ještě teplejších krajín, než je ta naše. Listí na stromech v parcích a podél cest hraje všemi barvami a poletují v chladnoucím větru. Všichni víme, že přišel podzim. Jak to víme? Je to vidět a cítit.

V Izraeli byl jeden kmen, který měl zvláštní dar. Byli to synové Izacharovi a „*uměli rozumět časům a věděli co má Izrael dělat*“ (1Par 12, 33). Rozumět časům a vědět co máme právě v tomto čase dělat je otázkou života a smrti.

Vzpomeňme si na Jozefa v Egyptě. Ve faraonově snu rozpoznal Boží ciferník na kterém ručičky ukazovaly 7 let hojnosti po kterých přijde 7 let hladu. Josef rozuměl času ve kterém žil a věděl co se má udělat. A díky tomu zachránil milióny lidí před smrtí hladem.

Na našich hodinkách jsou čísla, na Božích jsou „znamení časů.“ Víme, v jakém čase právě žijeme a co bychom měli dělat? Ježíš farizeum a saduceům vyčítal, že umí rozeznávat meteorologická znamení, ale „znamení časů“ nikoli.

Mt 16, 2-3 *On jim však odpověděl: „Když nastane večer, říkáte: ‚Bude pěkně, neboť se nebe červená.‘ A ráno: ‚Dnes bude bouřka, neboť se červená zamračené nebe.‘ Vzhled nebe tedy rozeznávat umíte, a znamení časů nikoli?*

A právě proto tito učenci propásli den svého navštívení. Mesiáš přišel až k nim – znamení byla naprosto jasná, ale oni ho nepoznali. Ježíš kvůli tomu nad Jeruzalémem zaplakal Lk 19, 41-42

A my dnes žijeme v čase očekávání Kristova druhého příchodu a je velmi důležité vědět, kolik hodin je na Božích hodinách, abychom nepropásli jeho příchod podobně jako farizeové a saduceové.

Rím 13, 11 *Víte také, jaký je čas, že už nastala hodina, abyste procitli ze spánku; vždyť nyní je naše záchrana blíže, než když jsme uvěřili.*

Pavel předpokládá, že křesťané v Římě vědí, v jakém čase žijí a že vědí, že nastala hodina, kdy je potřeba, aby procitli ze spánku. Je jasné, že je zde řeč o duchovním spánku. To je to, s čím máme dnes problém. S duchovní dřímotou a spánkem. Když Ježíš popisuje, jak na tom bude církev před jeho příchodem, mluví o deseti pannách, které vyšly naproti Ženichovi. Deset jich bylo pošetilých a pět moudrých. Pošetilé si s sebou nevezly olej v nádobkách, zatímco moudré ano.

A když ženich dlouho nešel, začaly všechny podřimovat a usnuly. Dokonce i ty panny, které byly moudré, které měly lampy i olej (Písmo a Ducha) usnuly spolu s pošetilými pannami. Ano, to je to s čím dnes, na konci věků bojujeme. S duchovní dřímotou a spánkem.

1Tes 5, 1-9 *„O časech a dobách, bratři, nepotřebujete, aby vám bylo psáno. Vždyť sami přesně víte, že Pánův den přijde jako zloděj v noci. Když lidé budou říkat: ‚Pokoj a bezpečí‘, tehdy na ně náhle přijde zkáza jako porodní bolesti na těhotnou ženu, a jistě neuniknou. Vy však, bratři, nejste ve tmě, aby vás ten den přepadl jako zloděj. Neboť vy všichni jste synové světla a synové dne. Nepatříme noci ani tmě. Proto tedy nespíme jako ti ostatní, nýbrž budme bdělí a strážliví. Vždyť ti, kdo spí, spí v noci, a ti, kdo se opíjejí, opíjejí se v noci. My však, kteří patříme dni, budme strážliví, oblečení v pancíř víry a lásky a v přílbu naděje spasení. Neboť Bůh nás nepostavil k hněvu, nýbrž k získání spasení skrze našeho Pána Ježíše Krista.“*

Ve verši 6 Pavel píše: „*Nespíme jako ostatní*“ Podle tohoto verše Bible dělí lidi na 2 skupiny: ti kteří bdí a ty ostatní – kteří spí. Kdo jsou ti ostatní? Hned nás napadne, že to jsou nevěřící, ale chyba! Už jsme si řekli, že všechny panny usnuly a Pavel nás burcuje, abychom se probudili ze spánku. A na mnoha místech Ježíš naléhá, abychom bděli. Bible jasně mluví o tom, že i křesťan může dřímat a usnout.

Známky dřímoty:

Člověk nikdy neusne najednou. Nejdřív přijde dřímotá. Jak to vypadá, když přijde duchovní dřímotá?

Známky dřímoty: ztráta vůle – ještě si jsi více méně vědom toho, co se kolem tebe děje, ale nemáš vůli cokoli udělat. I když sílu bys měl, nemáš vůli. Jseš si vědom toho, že tvé manželství se kinklá jako mléčný zub, že tvé děti rostou jako dříví v lese a jsou na nejlepší cestě odpadnout od Boha, že tvůj osobní vztah

s Bohem za moc nestojí, ale nechce se ti nic dělat. Tomu se říká **ztráta motivace**. Tento stav dřímoty se stává příjemnějším než všechny pokusy o změnu o kterých víš, že jsou dobré a dokonce nutné. Taková je duchovní dřímota, nejdřív se projeví na věcech, které jsou nejdůležitější, nebo kdysi byly. Říkáme si: „Udělám to později... trochu později...“ a tomu se říká **odkládání**. Po čase člověk neodkladné věci zasune do šuplíku „odloženo na neurčito,“ a tu se přidá **sebeklam**. Přesvědčujeme sami sebe, že teď z nějakého důvodu nemůžeme, a přitom nechceme - **výmluvy**.

Člověk který duchovně dřímeme i když slyší Boží hlas jakoby z dálky, stejně nereaguje – **pasivita a rezignace**. Nechá se ovládnout tím, nad čím by měl vládnout – **kapitulace**.

Známky spánku

Známky spánku: už si nejsi vědom ničeho – upadl jsi do spánku a nejsi schopen zhodnotit, co se kolem tebe i v tobě děje a kam to spěje. **Ztratil jsi pojem o čase**. Nemáš kontrolu nad svou myslí a okolím. Stal jsi se zranitelný a vystaven všem vlivům. Nemáš vliv na okolí, ono má vliv na tebe. Kdokoli může přijít a okrást tě, protože spíš. I kdyby přišel sám Ježíš nebo sám Satan, ty to nepoznáš. Nechává tě chladným. Manželství se ti může hroutit, ale tebe to nechává chladným. Ve sboru bude seminář o manželství, ale tebe to nechává chladným. S dětmi to jde s kopcem, ale tebe to nechává chladným. Církev tě nechává chladným. Tvůj osobní vztah s Bohem je na nule a tebe to nechává chladným. Nejsi ani radostný ani smutný, protože duchovní spánek je emocionální hrob. A i kdybys slyšel kázání přesně do tvé situace, tebe to ani nenadchne, ani neznepokojí, nechá tě to chladným. Kdybys přečetl v Bibli verš přesně pro tebe, bude to vypadat stejně. A kolem tebe se pomalu tyčí pevnost přesvědčení, že za tvůj spánek může okolí, prostředí a ti druzí.

Co způsobuje dřímotu?

Když padají bomby a vzduchem lítají kulky, člověk na spánek nemá pomyslení. Když jsem v boji, nehrozí, že usnu. Všiml jsem si, že když jde v mém životě všechno jako po másle, když je klid a bezpečí, když přijímám požeňání za požeňáním, mám sklon duchovně polevit. Tak trochu si zdřímnout. Asi to známe všichni. Naše úspěchy, finanční jistota, hojnost, zajištěnost se můžou stát falešným zdrojem pokoje a pocitu bezpečí. Zdá se, že období klidu, pokoje a požeňání je pro nás nebezpečné. Ano, pokud naše srdce přestane být vděčné. Pak se všechno to požeňání změní v Apaurin, který nás falešně uklidní a připraví na spánek.

A co způsobuje spánek?

Jsou to flámy, opilství a starosti o pozemské věci. Ježíš varuje: *„Dejte si pozor, aby v těch dnech nebylo vaše srdce zatíženo flámováním, opilstvím a starostmi každodenního života, aby vás onen den nezaskočil.“* (Lk 21, 34).

Tyto věci působí jako Hypnogen. Když se honíme za pozemskými věci, jsme jako hypnotizovaní, nic neslyšíme a nevidíme jen to za čím se honíme. A skoro vždycky to jde ruku v ruce s opilstvím a flámy. Nic nás tak spolehlivě neuspí jako právě posedlost pozemskými věci.

Bible říká, že Ježíš přijde znenadání, jako zloděj v noci a většina lidí jeho příchod zastihne, když budou spát. Jen malý počet lidí bude bdít a Ježíše čekat. Oni budou vpuštěni na svatbu Beránkovu, respektive vytrženi k němu a na ostatní přijde Boží hněv (1 Tes 5, 9). Tehdy ti kdo spali procitnou, ale už bude pozdě, protože na zemi nastane veliké soužení a spasení bude možné jen skrze mučednickou smrt.

Takže odpovídám na otázku v úvodu tohoto článku – Kolik je hodin. Právě udeřila hodina, kdy se máme probudit z dřímoty a spánku, zapálit své lampy a vyjít naproti našemu Ženichovi. ■

3 knihy o misionárech

Dovoľujem si Vám dať do pozornosti úžasné príbehy misionárov, ktorých viera a skutky spreď viac než dvesto rokov pokračujú až dodnes. Misijná séria životopisov Georga Müllera, Hudsona Taylora a Grófa Zinzendorfa tvorí ucelený pohľad do života jednoduchých ľudí, ktorých Pán Boh použil, aby sa preslávili po celom svete. Semeno, ktoré zasiali, dalo vzrast tisíciam znovuzrodených kresťanov.
ANNA GAJDOŠOVÁ, prekladateľ

GRÓF ZINZENDORF (1700–1760): PRVÉ LASTOVIČKY

Šesťročný Ludwig sedel pri stole, čítal si Bibliu a modlil sa, keď do zámku vtrhli švédski vojaci. Ludwig sa pozrel na vojakov a potom sa vrátil k modlitbe a čítaniu. Vojaci sa zastavili a s úžasom na naňho hľadeli... Potom odišli. Povedali, že toto miesto nemohli vyrabovať preto, lebo ho strážil Boh.

Gróf Nicolaus von Zinzendorf bol výnimočne zrelý kresťan už v útľom veku. Nevydal sa smerom, ktorý mu určoval

jeho šľachtický pôvod, ale nasledoval Božie volanie až do chvíle, keď bol z rodného Saska vyhostený. Grófa určili pre život na kráľovskom dvore, no on sa namiesto toho stal duchovným otcom miliónov ľudí.

Gróf Zinzendorf otvoril dvere svojho panstva prenasledovaným kresťanom z Moravy. Pod jeho vedením položila táto živá komunita základy moderného misijného hnutia. Počnúc v Ochránove, odvážni kresťania Moravskej cirkvi cestovali až do Afriky, Ameriky a Ruska, a tak zasadili semeno, ktoré ešte aj dnes neustále prináša úrodu.

AKO VLÁDNUŤ SVETU

TOMÁŠ KOMRŠKA

(Autor je vodičom trolejbusu.)

Ak na hulváta zareagujem láskavo, má šancu (hulvát) stať sa časom človekom.

Ak zareagujem hulvátsky, hulvát sa utvrdí vo svojom hulvátsťve a ja sa stávam hulvátom.

Akých ľudí chcem mať okolo seba?

Ako sa tak čítam, tak láskavých, no ako sa tak pozorujem, už to také jasné nie je.

Ľudia budú takí, aký budem na nich ja. Samozrejme, sú aj výnimky, ale tie len potvrdzujú pravidlo.

Mám v rukách – či skôr na jazyku – obrovskú moc, s ktorou môžem vládnuť a tvoriť svet okolo seba.

Ale toto tajomstvo je mnohým ukryté a konajú opačne.

Čakať na láskavý podnet a až potom sa – možno – dať obmäkčiť, nefunguje. Niektorí čakajú celý, hrozne neznesiteľný život.

Ale s výsledkom láskavosti je to ako s orechovým sadom.

Najskôr treba zasadiť orech, potom stromček presadiť, ošetrovať, polievať – objavia sa prvé plody. A milosrdný tieň.

Strom rastie, prináša stále viac plodov, ale to sa už zasadený orech, z ktorého strom vyrástol, dávno rozplynul v dnešných koreňoch plodného stromu.

A tak je to aj s dobrým slovom, zasadeným do srdca hulváta. Kedy poniesie ovocie?

Opýtajte sa v záhradníctve.

Čakať okamžitú zmenu je nereálne, aj keď výnimky sú vraj možné.

V meste nasnežilo.

Popri cestách postupne vyrástli kopy snehu, odhrnutého z cesty i chodníka a postupným primŕzaním sa z nich stali nebezpečné prekážky pre chodcov.

Zastávky postupne čistia, solia, posypajú, ale s postupom mrznúceho času robotníci robia v zľadovatenom snehu prístupy ku dverám čoraz menšie. Nie vždy sa dá zastaviť tak, aby boli všetky dvere pohodlne prístupné. Najnovšie trolejbusy majú vonkajšie tlačidlá na otváranie dverí, ktoré však fungujú na celkom inom princípe, ako na ostatných dopravných prostriedkoch. Nie tlačíť.

Iba priložiť dľaň a vytvoriť veľkú prekážku pre vysielaný signál, aby ten – odrazený – spustil otváranie dverí. Odkiaľ to majú ľudia vedieť?

Chýba informovanosť. (Dnes už sú piktogramy – označenie, ako dvere otvárať.)

Preto na nepohodlných zastávkach otváram všetky dvere, aby sa neistí nastupujúci nemuseli trápiť s otváraním dverí.

„Prosím ťa!“ – začal zostra jeden už skôr nastúpený cestujúci, „môžeš mi vysvetliť, prečo otváraš všetky dvere a púšťaš zimu do voza? Chceš, aby som prechladol?“

„Pozrite sa, ľudia ešte nevedia, ako funguje otváranie a chcem im uľahčiť nástup – veď majú dosť čo udržať sa na šmyklavom ľade na nohách.“

„Budem sa na teba sťažovať, ty jeden bezohľadný...“

Ale potom si sadol do zavesenia a pozoroval nastupovanie a vystupovanie. Keď vystúpil, hodil smerom ku mne pohľad, ktorí akoby veštil, že sa možno za sebastredným čelom, ktoré si razí cestu len pre seba, hádam mihla aj nejaká iná myšlienka. Sťažnosť neprišla.

Žeby malý oriešok predsa len zapustil malilinký korieňok?

pokračovanie v ďalšom čísle

GEORGE MÜLLER, (1805 – 1898): OCHRANCA SIRÔT V BRISTOLE

„Boh mi dal misijné pole práve tu a ja v ňom budem žiť aj zomriem.“

„George Müller hľadel na žobrajúce dievčatko. Malo asi päť rokov a na chrbte nieslo svojho malého brata. Matka im zomrela na cholery, ktorá zmietala Anglickom. Otec sa nevrátil z baní. Stojac uprostred zablátenej ulice toto malé dievčatko stelesňovalo nespočetné množstvo sirôt v uliciach Bristolu.“

Hoci George Müller mal sotva dostatok peňazí na jedno pre svoju vlastnú rodinu, otvoril svoje srdce a domov pre druhých. Bol úplne odkázaný na Božie zaopatrenie a „Raňajkový klub“ s tridsiatimi sirotami u neho doma sa postupne rozrástol na päť obrovských budov, ktoré sa stali domovom pre viac než desiatich tisíc detí.

George Müller dôveroval Bohu s neobvyklou hĺbkou. Jeho viera a štedrosť sú pozoruhodným vzorom pre kresťanov všetkých generácií.

HUDSON TAYLOR (1832 – 1905): HLBOKO V SRDCI ČÍNY

„Ak nám Boh nepomôže, nemáme nádej;“ – prekrikoval kapitán Morris hukot búrky. Hudson Taylor s ním musel súhlasiť. Skutočne sa loď Dumfries mohla práve v ten deň potopiť a on by nikdy neuvidel brehy Číny – krajiny, do ktorej ho Boh tak jasne povolal.

Hudson prežil svoju prvú nebezpečnú plavbu do milovanej Číny. So srdcom upriameným na bezpodmienečnú poslušnosť Bohu a v dôvere, že sa o neho postará Ten, kto ho povolal, prekonal prenasledovanie a obrovské osobné straty, len aby priniesol Božie pravdy na čínske „polia, hotové k žatvám“.

Príbeh Hudsona Taylora ešte aj dnes vyzýva a inšpiruje mladých aj starých kresťanov, aby – nehladiac na osobné skúšky a ťažkosti – niesli nemenné posolstvo evanjelia tým, ktorí sú unášaní prúdom beznádeje.

Všetky uvedené publikácie knihy preložila do slovenčiny Anna Gajdošová, vydal VIVIT Kežmarok G. Müller (2013), H. Taylor (2014), Gróf Zinzendorf (2015)

Z ROKOVANIA RADY CIRKVI BRATSKEJ NOVEMBER 2015

Spoločné modlitby uviedol Jakub Kintler textom podobnenstva o boháčovi a Lazarovi z Luk 16, 19–31.

Rada mala rozhovor:

S redakčnou radou časopisu Dialóg (Bohuslav Pitko, Tibor Máhrik, Štefan Markuš a Rastislav Števko) a dohodla sa na pokračovaní spolupráce s týmto časopisom.

So Spevníkovou pracovnou skupinou (Ivan Valenta, Milena Jurčová, Milica Kailingová, Jana Nagajová, Daniel Matej, Dagmar Danelová a Ewald Danel), ktorá sa už šiesty rok obetavo a fundovane venuje príprave nového spevníka. Vzala na vedomie informácie o tom, čo sa urobilo a čo je potrebné urobiť, aby na budúci rok, keď tento sedemročný projekt končí, bol spevník pripravený do tlače. Rada s vďakou oceňuje prácu tejto skupiny. Vymenuje človeka zodpovedného za administráciu autorských práv.

S predsedom (Tomáš Grulich) a podpredsedom (Tomáš Henžel) **Odboru pre zakladanie zborov**. Rada si osvojila plán odboru: **4x10 – v priebehu 10 rokov založiť 10 nových zborov, vytvoriť 10 tímov a vyhľadať 10 nových zakladateľov zborov**. Rada podporuje spoluprácu s ACTS 29, čo je globálna sieť zborov zakladajúcich nové zbory.

Ďalej Rada:

Schválila štatút Fondu Nové zbory, ktorý sa má stať platformou pre finančnú pomoc pri zakladaní nových zborov. Do správnej rady fondu menovala Rastislava Števka.

Potvrdzuje predĺženie mandátu kazateľa Tibora Máhrika v Zbore CB Žilina do 30.6.2019, na základe súhlasného stanoviska Rady CB, staršovstva Zboru CB Žilina a hlasovania členského zhromaždenia.

Venovala sa otázke postavenia vikárov po ich ordinácii. Rozhodla, že pokiaľ kazateľ nie je do šiestich mesiacov po ordinácii zvolený za kazateľa v niektorom zbore, Cirkvev bratska s ním rozviaže pracovný pomer. **Predsedníctvo Rady malo stretnutie** s niektorými

členmi správnej rady Diakonického združenia Betánia ú. z., na ktorom sa zaoberali prípravou vymenovania novej správnej a dozornej rady ú. z. a vzťahmi medzi Radou CB, DZB ú. z. a jednotlivými neziskovými organizáciami. Ďalším rokovaním so správnou radou DZB, ú. z. poverila Miroslava Moravského a Rastislava Števka. **Schválila metodiku** využívania štátneho príspevku pre jednotlivé skupiny zamestnancov.

Súhlasila so žiadosťou Zboru v B. Bystrici o zaradenie Edity Uličnej do služby ako pastoračnej asistentky a schválila jej pracovnú náplň.

Rozhodla o predĺžení pracovnej zmluvy Bohuslavy Havrilovej na dobu neurčitú o jeden rok a o zmene pracovnej zmluvy Dagmar Danelovej na dobu neurčitú.

Diskutovala s tajomníkom Jánom Henželom o jeho predstavách a možnostiach služby v cirkvi od januára 2016, keď dosiahne dôchodkový vek.

Poverila Jána Henžela teologickou revíziou slovenských textov v detskej Biblii, ktorú pripravuje na vydanie kórejské spoločstvo.

Urcila troch kandidátov na Spoločnú konferenciu Cirkvev bratskej v roku 2016: Štefan Evin, Ján Henžel a Jakub Kintler.

Rozhodla o pôžičke z Waderovej nadácie 10 000 eur pre Zbor CB Levice a 10 000 eur pre Zbor CB B. Bystrica. V prípade, že rozdelenie pôžičky nebude možné, celú pôžičku získa Zbor CB B. Bystrica.

Schválila zmluvu o pôžičke a splátkový kalendár pre Zbor CB Banská Bystrica. Je to pôžička, ktorá vznikla ako záväzok Zboru v B. Bystrici voči Cirkvi bratskej v SR z predaja nehnuteľnosti, ktorú mal zbor v správe.

Zaoberala sa potrebou prenájmu kancelárie v Leviciach pre potreby predsedu Rady a výdavkami na cestovanie predsedu z Levíc do ústredia v Bratislave.

Dohodla si formu porád prostredníctvom Skype spojenia a spôsob overovania zápisov z porád.

Dohodla termíny a miesta stretnutí Rady v roku 2016.

Zapísal Štefan Evin

wycliffe

ZASTAVME NAIROBI

Paul Machira, ktorý napodobňuje bežca, vedie prípravu na 8. ročník *Behu za ľudí bez Biblie*. Je to zábavný beh v hlavnom meste Kene, Nairobi. Cieľom behu, ktorý sa uskutočnil v marci 2015, bolo vyzbierať financie a zvýšiť povedomie o komunitách, ktoré nemajú Bibliu vo svojom jazyku. 10-kilometrová trať pritiahla 6 000 nadšencov z celého Nairobi a na preklad Biblie v Keni sa vyzbieralo 74 000 dolárov.

Paul pracuje pre Bible Translation & Literacy (BTL) – miestnu organizáciu Wycliffe v Keni – a je koordinátorom behu. Jeho nadšenie je rovnako veľké ako šok, ktorý zažil, keď sa prvýkrát dozvedel, že v Keni

stále existujú komunity bez Biblie v ich jazyku. „Je to naliehavosť, s ktorou idem do cirkevných zborov, škôl a na univerzity. Hovorím im, že v našej generácii musí dôjsť k zmene. Poďte a vyjadrite sa... zastavme Nairobi... Kresťania bežia v mene tých, ktorí nikdy nepočuli o Ježišovi,“ – hovorí Paul.

Žezlo sa odovzdáva a ako sa BTL stále menej a menej spolieha na pomoc zvonku, povstávajú lídri a zabezpečujú sa zdroje v ich vlastnom národe. Modlime sa a vzdávajme vďaky za našich kenských bratov a sestry, ktorí smerujú k vytýčenému cieľu.

Rodney Ballard

AKO SOM PRIŠLA DO KRÁĽOVSTVA

ANNA ČINČURÁKOVÁ TIPULOVÁ

3. kapitola

PLAMIENOK, KTORÝ PLAKAL

Presne oproti oknu detskej izby stála malá čarovná chalúpka, ktorá vyzerala, akoby ju niekto namaloval. Okolo boli samé nízke stromčeky a chalúpka stála na kopci. Pred ňou sa kľukatil potôčik, cez ktorý viedla úzka lavička. Hannah večer čo večer sedávala na okienku detskej izby a pozorovala, čo sa v chalúpkke oproti bude diať. Zobrala si svoje maličké bábiky, poukladala na okenný parapet a hrala sa s nimi, akoby boli v chalúpkke oproti. No najradšej by tam šla naozaj. Keď mamička chodila po mlieko, chodila práve do tejto malej chalúpkky. A niekedy ju tam videla ísť aj vtedy, keď upiekla dobrý koláč, ale Hannah nechcela zobrať zo sebou. Vždy jej povedala, že dnes sa to nehodí. A tak len z diaľky hľadela na malú chalúpkku.

Keď vošiel Samuel, našiel ju s hlavou podporetou v malých dlaniach, ako tam hľadá. Bábiky dávno ležali vedľa nej.

„Bol si tam už niekedy?“ – pýtala sa Hannah a prstom ukázala z okna.

„Nie, nebol.“

„Hm... ja by som tam tak chcela ísť...“ – povedala Hannah.

„Nevieš, kto tam býva?“ – Samuel sa zamyslel a po chvíli si sadol k sestre. „Počul som, že veľmi milá starenka. Ale nikdy som ju nevidel.“

„Možno potrebuje našu pomoc! Keď je stará...“ – povedala Hannah. Ako sa tak rozprávali, zrazu sa v okienku chalúpkky rozsvietilo svetielko. Obidve deti spozorneli a prekvapene hľadeli oproti.

„Hm... to je zvláštne – nikdy som si toto svetielko nevyšimla... Čo je to?“ – rozmýšľala nahlas Hannah.

Samuel otvoril okno, akoby mu prekážalo vo výhľade. Zrazu mu oči zažiarili zvláštnou radosťou. „Hannah, to je plamienok... je to plamienok od anjela!“ – vykrikoval od vzrušenia. Hannah nechápavo pozerala na brata. Nikdy nič podobné nevidela. Nevidela ani plamienok, ktorý dostal Samuel, preto nerozumela. Samuel šantil a poskakoval radostne po izbe a ona na neho iba hľadela. Jednoducho nevedela rozoznať plamienok od neplamienka, pretože žiaden nemala.

A tak Hannah každý deň pozorovala malý plamienok v okienku chalúpkky s ešte väčším záujmom a ten ju čoraz viac priťahoval. Nič nevedela o plamienku, no túžila ho spoznať. Túžila ho mať. Zdalo sa jej, akoby ju volal k sebe. Keď večer zaspávala, mala ho pred očami, aj keď ich zatvorila. A len čo sa ráno zobudila, bežala k okienku, aby sa naň pozrela. Samuel s ňou odvtedy o tej veci neprevravel ani slovo, len mal zvláštny tajomný výraz v očiach, ktorému ona nerozumela.

Jedného dňa, keď sa mamička vybrala k chalúpkke, Hannah zbehla dolu schodmi a potajomky sa vybrala

za ňou. Ocko nebol doma a súrodenci sa hrali v dome, takže pokojne mohla prejsť potichúčky okolo nich bez toho, aby si ju niekto všimol. Prikrádala sa pomalými krokmi, kde-tu sa šuchla za krik, aby ju mamka nezbadala a keď bola dostatočne blízko, ostala stáť za veľkým stromom a čakala, čo sa bude diať. Vonku sa rýchlo stmievalo. Nezobrala si žiaden svetník ani bundičku a iste jej bolo aj chladno, no bola taká rozrušená, že vôbec nevnímala, ako mrzne. Srdce jej bilo ostošesť a trochu sa aj bála, ale túžba spoznať plamienok bola väčšia. Mamička stála pod lampou pri masívnych dverách a klopala. Hannah zadržala dych, akoby sa bála, že ju bude počuť. Och! Keby tak mamka vedela, že je tu... – rozmýšľala. Vtom sa otvorili na chalúpkke dvere a Hannah zbadala ohnutú postavu s palicou, ktorá vyzerala v tom šere tak strašidelne – div nevykrikla od ľaku. Keď mamička vošla dnu, dala sa do behu naspäť k ich domčeku. Nevšímala si ani svätotojanské mušky, pri ktorých by sa inokedy zastavila a ani mačky, ktoré sa potulovali kde-tu po trávnom chodníčku. Celá zadychčaná vletela do domu a kričala: „Mamičku vzala stará bosorka! Býva tam bosorka!“ Deti prerušili hru, Katarína začala plakať, pretože sa bála o mamičku, Daniel nechápavo zízal na vyplašenú Hannah a Samuel sa na chvíľu zamyslel, akoby chcel overiť, čo Hannah hovorí, no zmohol sa iba na: „Ako si na to prišla, Hannah? Hm... Ak je to pravda, musíme ju zachrániť.“ Vybehol hore schodmi do svojej izby a priniesol všetky druhy možných zbraní, aké našiel. Bola to sekunda, keď bol zrazu dolu. V tej chvíli sa vrátila mamička a všetci si vydýchli. Nik jej nevedel vysvetliť, prečo je uprostred obývačky tá hľba nedefinovateľných hračiek, ani prečo Katarína plače, ani čo tára o bosorku. Hannah sa vyparila z izby a mamička sa nedozvedela, že v ten večer odišla z domu a šla za ňou až k malej chalúpkke.

Na druhý deň Samuel chodil akýsi zadumaný. Veľmi intenzívne myslel na plamienok v domčeku oproti. Tak veľmi rád by chcel spoznať jeho majiteľku... a tiež ho trápila otázka: Prečo Hannah jeho plamienok nevidela, a ten oproti v chalúpkke videla? Zdalo sa mu, že niečo nie je v poriadku. S ním? S jeho plamienkom? Tým si ešte nebol úplne istý, no veľmi ho to trápilo, tak sa rozhodol, že na to príde.

„Katarínka, budeme sa spolu hrať?“ – opýtal sa, keď videl sestru, ako zhrŕňa piesok na kôpku, aby z neho mohla vyformovať hrad. Daniel jej to starostlivo rozťahoval a tak sa aj trochu hnevvala.

„Chceš sa so mnou hrať?“ – pýtala sa Katarína, prekvapená takou blahosklonnou ponukou. Samuel prikývol. Zobral lopatku a začal jej zhrŕňať piesok na kopu. Keď ho už bolo dosť, nanosil jej vody a nechal Katarínku, aby si piesok mohla sama polievať. Bol prekvapený sám zo seba. Kde sa v ňom berie toľká láska a добрota? Premýšľal pritom. Určite to má súvis s pla-

mienkom, ktorý dostal. Áno! Presne tak! Práve na to prišiel! Vlastne svoj plamienok nikdy nepoužil. Mal ho predsa preto, aby mohol slúžiť ľuďom okolo seba – aby mohol robiť veci, ktoré sa mu inak jemu samému nechcelo, ktoré proste nedokáže robiť. Plamienok je predsa dar od Kráľa! Zázračný dar od Kráľa. Prečo si nikdy neuvedomil jeho zázračnú moc? Ved' ním predsa chce Kráľ robiť zázraky vo svojom kráľovstve! Samuel sa obrátil k Hannah, ktorá práve pribehla, a chcel jej to všetko vysvetliť, keď Katarínka nedala pozor a... Člap! Vyšplechla vodu z vedierka róóóvno na Samuela! Ten bol celý mokrý! Najprv lapal po dychu a potom si začal žmýkať tričko. Vodu mal aj v topánkach! A to ho strašne mrzelo! Och! Teraz sa musí prezliecť. Hannah vybuchla od smiechu a Daniel to po nej zopakoval. To Samuela ešte viac rozčúlilo. „Ty...! Prečo nedávaš pozor?“

Katarína vyjachtala svoje: „Prepáč!“ , no keď ho tam videla takého zmoknutého, začala sa zabávať tiež.

„Kata jedna hnusná!“ – kričal Samuel „Ešte sa smej! Teraz sa musím prezliekať! A neviem, čo si obujem!“ – kričal nepríčetne.

Hannah stíchla, aj Daniel a Samuel si zrazu uvedomil, čo sa práve stalo. Mrzelo ho, že sa tak veľmi rozhneval.

Bolo to, akoby niekto namiesto neho otváral ústa a vydával hlas. A ešte viac ho mrzelo, že to všetko videla Hannah. Takto predsa nikdy neuvidí jeho plamienok... Och! Ako mu to bolo ľúto! Zahanbene sa otočil a odišiel do svojej izby. Tam si sadol vedľa svojej postele a rozplakal sa.

„Vôbec ho neviem používať! Načo ho potom mám?“ – pýtal sa sám seba.

Takto ho našiel ocko. Sadol si vedľa neho a mocne ho objal.

„Ocko, vidíš môj plamienok? Vieš, že mám plamienok?“

„Samuel, ja tvoj plamienok vidím, pretože verím, že ho máš. Neboj sa, naučíš sa ho používať a potom ho uvidia aj iní ľudia... aj Hannah,“ – chlácholil ho ocko. Samuela to vôbec nepovzbudilo.

„Ale ako ho mám používať? Ja to neviem! Som proste neschopný a veľmi neposlušný chlapec! Radšej mi ho anjel nemal ani dať,“ – nariekal.

Ocko si vzdychol: „Samuel, niekedy stačí, aby si si len spomenul, že ho máš a on sám bude robiť zázraky. Tie prvé však uvidíš iba ty a až potom aj iní ľudia.“

Samuel sa oprel o ockovo rameno. Bolo mu tak dobre v jeho prítomnosti. Ocko bol vždy nablízku, keď

Hannah: Plamienok

ho potreboval. A vždy vedel povedať to správne slovo. Ako keby videl ďalej, ako bolo možné. Akoby veril viac v budúcnosť svojich detí, než v tú druhú možnosť. A možno mu to povedal anjel – že je veľmi dôležité veriť v budúcnosť iných ľudí, ak túžime po tom, aby sa aj stala... Teraz držal Samuela v náručí a hladkal ho po vlasoch. A obom im bolo veľmi dobre, presne ako je dobre človeku, ktorý dáva seba samého a ako je dobre tomu, kto prijíma a zároveň necháva niesť svoje vlastné bremeno niekým iným.

Zo stromov začali padať listy, akoby naznačovali, že čas sa nachýlil. Bolo pred zimou. Niektorí obyvatelia kráľovstva o tom vedeli, iní tušili, ďalší si to ani nevšimli. Čas sa nachýlil. Nebezpečenstvo bolo veľmi blízko. Hannah každý deň sledovala plamienok oproti v chalúpke tak ako doteraz. Cez padajúce listy ho bolo vidno trochu slabšie, ale bol tam. Vedela to. Jedného dňa k nej pribehol Samuel práve vo chvíli, keď rozmýšľala nad tým, ako znova uskutočniť cestu do chalúpy tak, aby to nikto nespozoroval.

„Hannah! Pamätáš sa na ten plamienok? Ten, čo si videla v domčeku oproti? Pamätáš sa na tú ženu? Tú bosorku...“ – hovoril zmätene.

Pravdaže vedela, o čom hovorí. No prekvapilo ju, že Samuel rieši to, čo ona. Prikývla.

„Zdalo sa mi, že ma volá...“ – vyriekol Samuel splašene. „Teda, plamienok... nie tá žena – bosorka... proste sa mi zdalo, akoby ma volal...“

Hannah vyskočila a nasledovala brata hore do izby. Tak dupotali, že ich mamička musela z kuchyne upozorniť, aby sa tak nenaháňali. Obaja sa opreli o parapet okna a pozerali von. Bola už skoro tma a vonku tie listy a vietor... Všetko to vytváralo záhadnú atmosféru, ktorú vnímala aj Hannah. Chytró otvorila okno. Naozaj sa jej zdalo, akoby slabučký plamienok našahoval svoje dlane a otáčal sa k nim, akoby mal tvár a ústa...

„Pst...“ – zahriakla ho! Ešte obaja dychčali z toho splašeného bežania k oknu. Obaja zadržali dych, Samuel si dokonca priložil ruku na ústa, no Hannah aj tak nepočula vôbec nič, iba tie podivné zjavy naokolo. Až teraz si všimla, že sa deje niečo strašidelné – niečo, čoho by sa mali báť. Videla ten vietor a listy zo stromov, cítila, ako vietor ohýna slabé stromy. No Samuel počul, ako plamienok kričí: „Pomôžte mi... potrebujem pomoc, lebo sa udusím... zhasnem! Prestanem svietiť!“ Bolo to zúfalé volanie o pomoc, ktoré Hannah nemohla počuť, pretože nemala vlastný plamienok a ktorý môžu počuť iba ľudia, ktorí ho majú. Samuel to zrazu pochopil. Šikovne zatvoril okno, obliekol si teplý kabát a topánky a potom sa zohol pod posteľ, akoby spod nej niečo vybral, ale Hannah nič nevidela; strčil to, čo vybral, pod kabát. Potom vybehol z domu. Hannah sa nestihla ani spamätať z toho, čo sa deje. Hľadala na Samuela cez to okno, ako beží k chalúpke. Nechápaná. Vzápätí zatvorila okno a sadla na svoju posteľ, aby premýšľala. Vedela jediné – že stojí pred rozhodnutím svojho života. Môže zabudnúť na to, čo videla a počula, môže sa vykašľať na plamienok oproti v okne a vyhne sa tak mnohým nebezpečenstvám. Bude mať pocit, že

to padajúce lístie a chlad sa jej netýka a že sa proste nedeje nič zlé. Alebo sa nechá viesť a niesť tým, čo sa práve dialo. Och – aké je to ťažké! Plamienok ju tak veľmi priťahoval. Túžila spoznať všetky tie záhadné veci... vidieť zázraky... Ale vedela, že je to veľmi nebezpečné – že keď' do toho vhupne, bude veľmi obmedzená, pretože bude musieť slúžiť... Ešte raz sa postavila k oknu, aby sa pozrela na plamienok. Videla ho, videla ako tleje a horí celkom slabučko a videla ako k domčeku, v ktorom bol, beží Samuel. Jej pohľad sa na ňom zastavil. Čo to? To je zvláštne! Zreničky v očiach sa jej rozšírili! „Samuel!“ – vykrikla jeho meno sama pre seba, ani nevedela ako. Rýchlo zobrala svoj kabát a topánky a bežala za ním. Bola rozhodnutá. Stačil malý pohľad na Samuela a vedela presne, čo chce, aj keď' bola ešte veľmi malá. Samuel totiž niesol druhý plamienok, ktorý nikdy predtým nevidela. Samuel mal svoj plamienok a vedela, že aj ona ho chce.

Keď už bol Samuel celkom blízko pri chalúpke, zastal a skryl sa presne tam, kde pred niekoľkými dňami Hannah. Potreboval si to všetko predsa len premyslieť. Ľudia niekedy konajú tak, ako by mali, ako ich vedie Kráľov duch, no potom začnú premýšľať, a vtedy sa zastavia. Keď vidia všetky tie možnosti, ktoré sa môžu stať, začnú sa báť. Samuel zvažoval, či má vojsť a predstaviť sa a celkom jasne prehovoriť o tom, čo videl, alebo sa má skrývať a vojsť do chalúpy celkom tajne, aby netrpel nejaké možné straty. Ako tam stál a premýšľal, listy zo stromov začali viac padať a vietor silnejšie duť a temer zabudol na Kráľa a na plamienok, s ktorým sa môžu diať zázraky. Pripadal si celkom obyčajný na to, aby mohol niekoho zachraňovať. Temer sa otočil na odchod, keď ho vyrušili šuštiace kroky a slabý hlas:

„Samuel, viem, že máš aj ty plamienok!“ – povedala Hannah do toho nepokoja. Samuel sa otočil. Tvár sa mu vyjasnila. Konečne pocítil neuveriteľnú zázračnú silu, ktorou sa dá zachraňovať ľudí. Bol neuveriteľne povzbudený. Vietor prestal duť. Samuelovi padol pohľad na jasný žiariaci plamienok, ktorý presvietil tú pochmúrnu neistotu.

„Aj ja ho chcem!“ – dodala Hannah. Ako to povedala, v tej chvíli pred nimi zastala tá bytosť, ktorú Samuel nazval anjelom. Všetko okolo nich bolo krásne farebné, tma sa vyparila. Ani vietor nemal svoju moc a nemohol im ublížiť. Zdalo sa, že sa deje niečo zázračné a všetci ľudia to musia vidieť, no nevideli. Hannah temer zvyškla od úžasu. Anjel sa sklonil a podal jej nádherný nový maličký plamienok. Dívala sa na jeho krásu, opájala sa ňou a mlčala. Bez slova sa poklonila. Anjel sa na ňu usmial a bez vysvetlenia odišiel. Samuel sa díval na tento výjav celkom bez slova. Bol veľmi šťastný! Práve bol svedkom zázraku – bol svedkom niečoho veľkého. Videl, ako kráľ pozval Hannah na svoj dvor, ako ju poveril službou. Podal ruku kľáčacej Hannah a povedal:

„Hannah, teraz sme už dvaja. Chceš mi pomôcť?“ Hannah prikývla. „Tak teda ideme zachrániť plamienok a jeho majiteľku. Máme k tomu moc a právo, práve nás vyslal sám Kráľ!“ ■

DUŠIČKOVÉ TÉMY

November je však v istom zmysle slova aj nádychom a reflexiou budúcnosti. Adventné témy sa vo verejnom priestore ani veľmi neohrejú a pozvoľna sa, spolu s reklamnými sloganmi, celá spoločnosť ocitne vo vianočnej dekorácii, ktorá opäť upriami naše pohľady na to, čo ešte nemáme a čo by sme ešte mohli mať. Kalendár a témy spojené s plánovaním obchodných aktivít a cyklov neriešia to, čo ešte ostáva na stole. Vláda pripravuje rozpočet, no ešte predtým informuje o tom, ako si všíma a chráni voličsky významné skupiny. Na svoje balíčky sú upozorňovaní dôchodcovia, zákazníci lekární, regióny či mestá s nedokončenými cestami, ihriskami, školami, ktoré potrebujú nové okná či strechu.

V tomto kolotoči balíčkov opatrení a stratégií, ktoré sú diktované kalendárom a volebnými cyklami, ostáva akosi v úzadí fakt, že ľudia, ktorí utekajú práve teraz v státisícoch pred občianskou vojnou a hľadajú možnosť nového začiatku niekde v krajine ďaleko od tej svojej, ostávajú nepochopení. S našimi predsudkami sa naďalej pozeráme na iné kultúry a civilizácie a nechceme pochopiť ich odkázanosť na našu solidaritu. Nielen na obdivuhodné nasadenie tých, ktorí našu spoločnosť vyzývajú k ľudskosti, k boju proti korupcii, k uplatňovaniu spravodlivosti či k postoju občianskej odvahy. Pri dnešnej miere inštitucionalizácie života nevieme pochopiť, že solidaritu a účinnú spoluprácu pri riešení krízových situácií sme povinní ponúkať svetu aj cez naše štátne inštitúcie v medzinárodných spoločenstvách, ktorých sme členmi na európskej či svetovej úrovni. Dvadsaťšesť rokov otvorenej spoločnosti je už dôvodom na splácanie civilizáčného dlhu za slobodu, demokraciu a tú mieru integrácie, ktorej sa máme možnosť tešiť.

Projekt európskeho spoločného domu nás zastihol v období, počas ktorého sme mohli zažiť jeho hviezdne momenty. Pád železnej

MIROSLAV KOCÚR
(Teológ, publicista,
vysokoškolský pedagóg)

Začiatok novembra je spojený s návštevami cintorínov, ktoré sú plné blikajúcich svetiel. Každý z nás pozná niekoho, kto už má na cintoríne niekoho veľmi blízkeho. Mnohí z nás už majú skúsenosť s hranicami života a máme na cintoríne v osobe blízkeho človeka uložený aj kus svojho vlastného života. Lebo je to jednoducho tak – s každým blízkym človekom odchádza z tohto sveta aj kúsok nás samých.

opony, rozširovanie spolupráce a významná miera otvorenosti zmenili Európu na nepoznanie. Cestujeme po celom kontinente a cítime sa v Európe ako doma. Naše deti študujú v rôznych európskych krajinách a majú diplomy zo svetových univerzít. Pracujú po

celom svete. Komunikujú so svojimi priateľmi doma i v zahraničí najmodernejšími technológiami a v globálnej dedine sa nestratia. Komerčné i nekomerčné médiá prinášajú správy aj propagačné či reklamné informácie o tom, z ktorého operačného programu EÚ prišli prostriedky na stavby či rekonštrukcie. Kvalita nášho života je úzko spojená s hodnotami demokracie, ku ktorým patrí sloboda pohybu aj ekonomická sloboda. Aj mena, na ktorej sa striedajú slovenské, talianske, nemecké, francúzske a ďalšie európske motívy. Je to naša mena. Nie, toto nie je samozrejmosť. Lebo totalita je aj cestou k zotročovaniu a biede či falošne budovanej ilúzii rovnosti. A dobre ukrytého papalášizmu. Novembrové udalosti pádu berlínskeho múru a železnej opony sú preto aj povinnosťou vnímať i to, ako dochádza dych našej ochote vnímať v našich malých dejinách aj veľké dejiny a začiatky či konce, ktoré významne zasahujú do nášho dneška. A prečo.

Exponenti československého režimu koncom roku 1989 už neverili komunizmu. Napriek tomu, že nakupovali kapitalistický tovar v socialistických podnikoch zahraničného obchodu, cestovali po celom svete a užívali si slobodu, nevedeli ju dožičiť tým, ktorých nechávali strieľať na hranici alebo ich prenasledovali kvôli slobode, po ktorej nielen túžili, ale ju aj chceli pre všetkých. Tu, u nás, kde sme boli doma. Ak tu opäť začínajú rásť ploty, je len zaujímavé, že ich prvými staviteľmi sú ideoví pokračovatelia komunistickej strany. Jej bývalí členovia, ktorých spájalo nepriateľstvo voči akejkolvek forme slobody ducha či myslenia a slova... Ich propagande raz poslúžili zlí kapitalisti, kulaci či disidenti, pred ktorými ako nepriateľmi ľudu úspešne ubránili krajinu, ktorej sa chceli zmocniť. Dnes nám sľubujú ochranu pred utečencami, ktorí našu krajinu zďaleka obchádzajú. Nie je to dôvod na ostražitosť aj takto v novembri? ■

TIP NA DARČEK

Čo tak urobiť tieto Vianoce niečo nezvyčajné,
ale pri tom šľachetné, krásne a zmysluplné?!

Darujte negramotným v Keni dar čítania a písania v ich materinskom jazyku,

... ABY MOHLI ČÍTAŤ BOŽIE SLOVO V JAZYKU,
KTORÉMU NAJLEPŠIE ROZUMEJÚ.

Zároveň podporíte preklad Biblie, ktorý na týchto miestach prebieha.

Darujte finančný príspevok, vystrihnite a vyplňte si priložený certifikát za Vás,
Vašu rodinu, či známych.

Svoj príspevok pošlite na IBAN: SK10 3100 0000 0044 4000 6607,
ako variabilný symbol nezabudnite uviesť 400
(prípadne VS konkrétneho projektu uvedeného na našom webe).

Viac o programe Partneri v nádeji nájdete na internete: www.wycliffe.sk

Wycliffe
SLOVAKIA

Darovací Certifikát

Wycliffe Slovakia ďakuje

za poskytnutý príspevok vo výške . . . . . €

Podporili ste vyučovanie čítania a písania v materinskom jazyku v Keni.
Tým získavajú deti aj dospelí prístup k Božiemu slovu,
možnosť ďalšieho vzdelávania a nádej na lepší život.

Písmo celého sveta
...prekladáme nádej...

www.wycliffe.sk

Wycliffe

Zapojte sa aj vy do tvorby Dialógu: svatava@internet.sk, v diskusnom fóre na: www.dialog.cb.sk, aj písané na adresu redakcie.